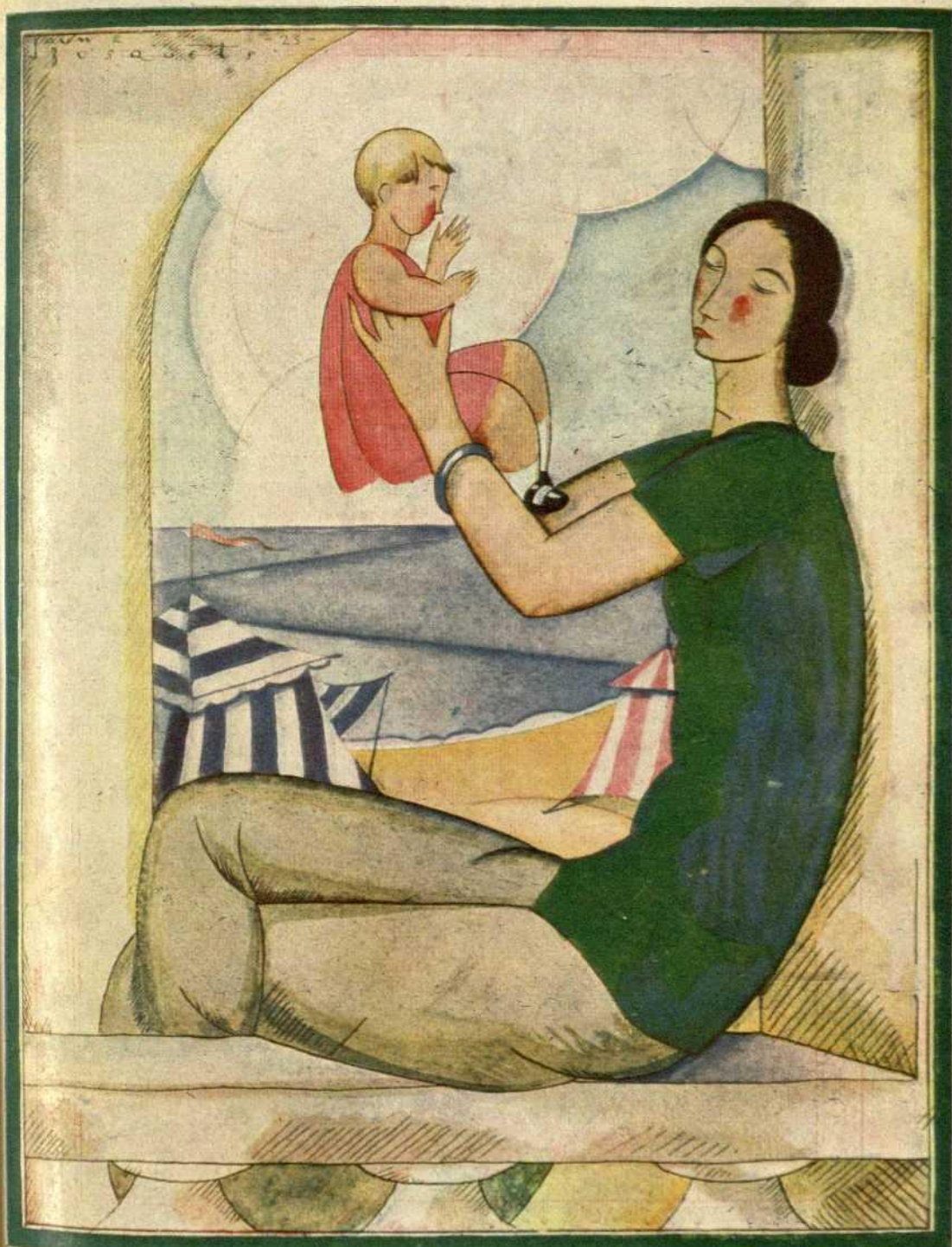

Núm. 67

D'Ací i d'Allà

Any 1923

Mes de juliol

NO EN GASTEU D'ALTRA

CALISAY

Gran licor

Tónic
Exquisit
Digestiu

Calisay

**MIREN QUE
HERMOSO!**

Así se crían los niños que to-
man leche condensada marca

LECHERA

DESELA A SU NIÑO,
SEÑORA, VERA QUE
GORDITO SE PONE

DEPILATORIO BORRELL

*Sin
molestia, quita
el pelo o vello y
mata la raíz sin
irritar el cutis.*

A. BORRELL

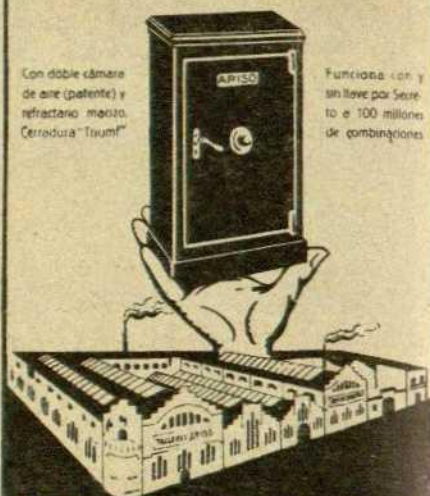
Asalto 52 - Barcelona
y en todas las perfumerías.

*Se remite discretamente por correo
certificado, anticipando 4'50 Pts
en sellos etc.*

ARCAS ARISÓ NUEVO SISTEMA
INFRACTURABLES A PRUEBA DE FUEGO Y SOPLETE

Con doble cámara
de aire (patente) y
refractario macizo.
Cerradura "Triumf"

Funciona con y
sin llave por Se-
reto e 100 millones
de combinaciones

Hijos de A. Arisó
ARCAS para caudales
BÁSCULAS
Sans 12 Barcelona

FLUJO BLANCO

**SALES TIMOLADAS
DE
MEDIANA DE ARAGÓN**

CURAN, PREVIENEN las ENFERMEDADES ESPECIALES de la MUJER.
VEASE EL MODO DE EMPLEO EN EL PROSPECTO INCLUIDO EN CADA UNA

Pídase capitas "SALUS" de MEDIANA de ARAGÓN
Cajita de 6 bolsitas Pla. 173 en Farmacias

J. Uriach y C.^a S^{en}C.

(FUNDADA EN 1838)

Drogas
Productos
químicos
Específicos

Aguas
minerales
Perfumeria
Comestibles

BRUCH, 49

(Entre Cortes y Diputación)

Teléfonos. 7 y 8 S.P.

(SECCIÓN DE VENTA AL DETALL)

"PURGANTE COTIDIANO"

Las Unicas que purgan sin Cólicos

PILDORAS
JABONOSAS
BOISSY

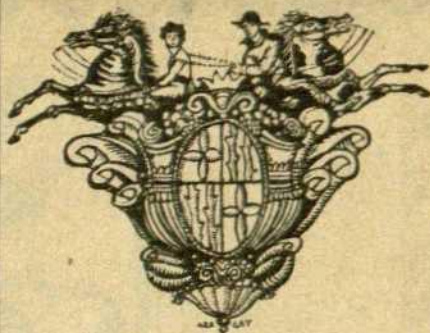
LAXANTES
PURGANTES
REFRESCANTES

Precio de la caja de 40 Píldoras: 4 Pesetas
Farmacia **BOISSY**, 2, Place Vendôme, PARIS

Las PILDORAS JABONOSAS BOISSY son las únicas que se emulsionan en el intestino purgando poco a poco sin cólicos. Se hallan en todas las Farmacias.

NOTA. — A toda persona que remita 35 céntimos se le enviará gratis y por correo certificado una caja con 4 Píldoras «Boissy».

J. URIACH I C.^a—Apartado 632. — BARCELONA

Jaume Mercadé
JOIER

Passeig de Gràcia, 46
Telèfon A 1373
BARCELONA

Wideburg & Sohn

Primera criaça de gossos de raça turingiana i comerç al per major

Eisenberg, 54, Turingia. - Alemanya

TOTES LES RACES DE GOSSOS DE SOCORS, GUÀRDIA, SALÓ I DE MONT

La remesa es fa en qualsevol temps amb garantia extensiva i en condicions molt aventatjoses

Si desitgen llista de preus, remetin 1 pesseta

Serveixint-se acompanyar demandes per port de retorn

*Las palabras
se las lleva
el viento*

pero queda con su perfume, el de la Pasta Dens. protectora incomparable de la belleza, é higiene de la boca. Deja res-

plandeciente la dentadura y sonrosadas las encías, y por su poder microbicida evita las caries y molestias consiguientes.

Su composición no es un misterio. La Pasta Dens es una crema jabonosa, de sabor agradable, aromatizada con menta dulce de buena calidad. Ni piedra

pómez, ni jibia, ni drogas de efecto dudoso ó nocivo. Limpia el esmalte dental con la suavidad de una esponja, no lo raya con la aspereza de la lima.

TUBO, 1,50 EN TODA ESPAÑA. · PERFUMERIA GAL · MADRID

**D'ACI-E-
D'ALLEA**

MAGAZINE MENSUAL

~ ~ DIRECTOR ~ ~

IGNASI FOLCH I TORRES

EDITORIAL CATALANA:

ESCUDELLERS, 10 BIS

~ ~ BARCELONA ~ ~

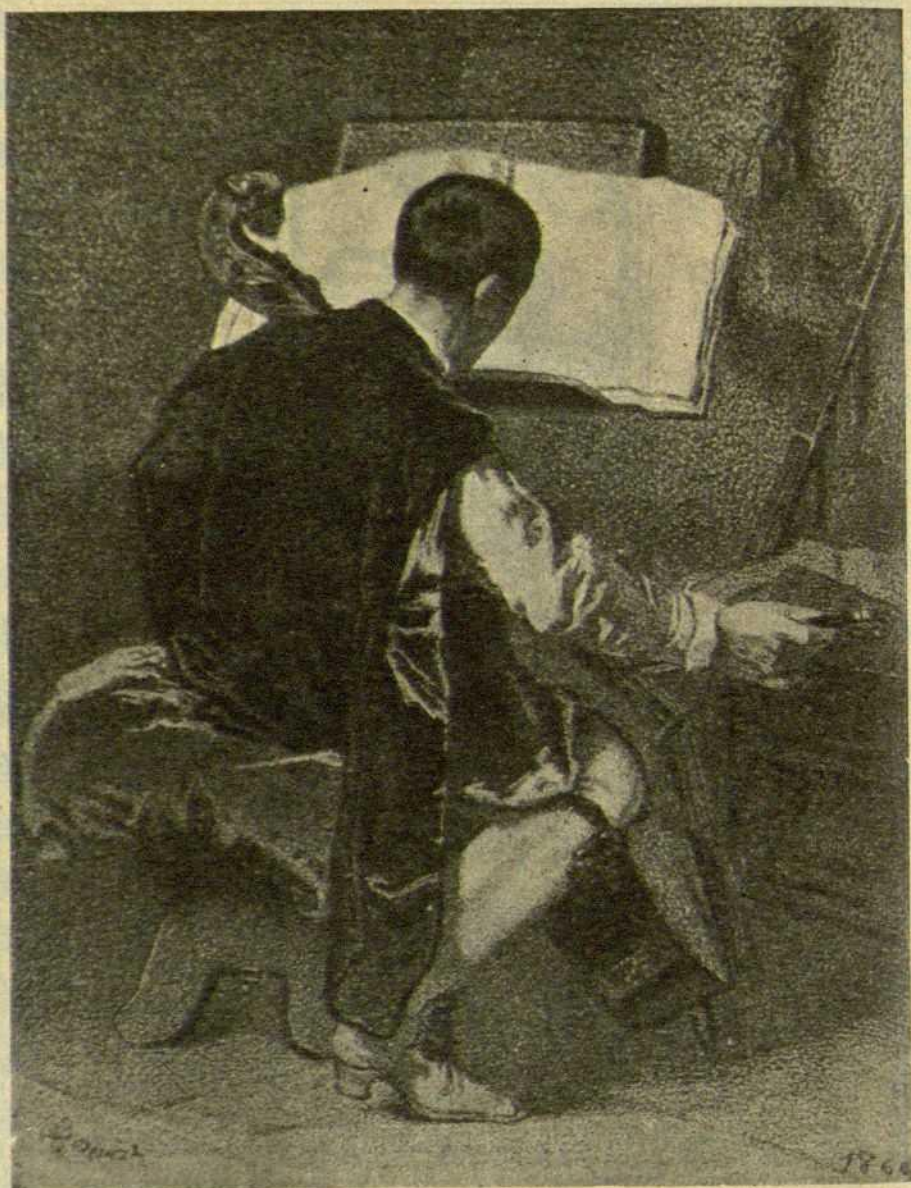
~ SUMARI ~

Simó Gómez, *Ll. F.* — Noces d'Argent del Col·legi de Sant Jordi. — Romanç de Mossèn Borra (poesia), *Llorenç Ribet*. — De l'excursió de l'Orfeu Català a Vilafranca del Penedès. — Un oblit, per Frederic Boutet, *trad. F. R. F.* — Una modesta, però important indústria catalana, *Francesc Boncompte*. — Pierre Loti, *Versió de J. M. V.* — La Cúpula, *Joan Ruiz i Porta*. — L'Aplec de la Sardana a Vallvidrera. — Jocs Florals celebrats pels Pomells de Joventut, al Centre Catòlic de Sans. — Actualitats. — La xocolata, *G.* — L'homenatge a Maria dels Angels Mateu i Pla. — D'una exposició de gossos. — Els Jocs Florals Catalans de Cuba. — La Reina dels Jocs Florals Catalans de Santiago de Cuba, la gentil senyoreta Eulàlia Muntal i Blanch. — L'hivern mallorquí de la George Sand, *Josep Maria Junoy*. — El meu darrer tracte amb en Lluís, *Ricard Ferrer*. — De l'homenatge a Mossèn Cinto, celebrat a Vilajoana. — El capità de l'Osprey, per W. W. Jacobs, *R. Negre Balet, trad.* — Del món de les Lletres i de les Arts, *Puck*. — En Cèsar August Torras. — Actualitats. — La mort d'En Joaquim Albifana. — Crònica Catalana, *X.*

Suplement artístic: Sant Sebastià, pintura de Simó Gómez
Coberta de Jaume Busquets

REDACCIÓ: MALLORCA, entre 257 i 259

Preu: 1'25 pessetes

VIOLONCEL LISTA

(Col. Vidua Vidiella)

Retrat d'En Simó Gómez, quant residia a París
(Dibuix del seu camarada B. Blanch)

SIMÓ GÓMEZ

SEGUINT la lloable tasca de reivindicar al poble la pintura dels nostres mestres del segle XIX, la Junta d'Exposicions ha organitzat aquest any, amb un èxit ben falaguer, la retrospectiva de Simó Gómez, el pintor del Poble Sec, com li diu el seu biògraf en Feliu Elies.

L'Exposició d'aquest transcendental pintor barceloní ha sigut per a molts pintors i aficionats de l'actual generació un veri-

table descobriment, han vist amb sorpresa com la nostra pintura, malgrat els descarrilaments, el *fanoisme* i el xironisme, ha vingut conservant, fins en els dies més carrinclons del segle passat, una ànima catalana; i han vist també com els únics valors que fan la pintura immortal són els vinculats en un naturalisme i fins en un realisme que, encara que no es vegi en el vestit de la pintura, sigui en la seva ànima.

Retrat de Rosa Font
quan era promesa del pintor

Dibuix a la mina de plom. (Col·lecció E. Gómez Font)

En Simó Gómez és una representació de ço que acabem de dir. Fill d'uns botiguers del Dormitori de Sant Francesc i tutelat durant tota la seva vida pel seu tan simpàtic com absorbent germà Enric, havent fet els primers passos en la seva carrera al costat d'en Planas, el famós dibuixant de les litografies, i havent passat anys lligat dintre dels Museus de París i de Madrid, copiant i recopiant, en Simó Gómez, quan pintava ho feia sempre del natural i natural.

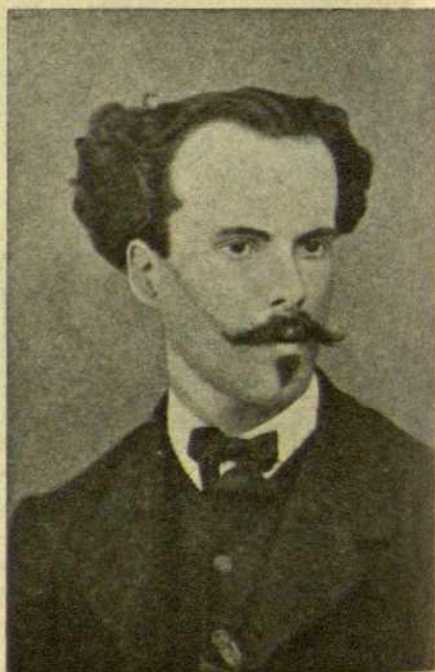
La primera obra gran que va exposar a Barcelona per a impressionar el seu públic, va ésser un Sant Sebastià, que ha figurat en l'actual exposició, el qual va ésser motiu d'apassionades discussions, precisament pel seu caràcter naturalista.

El valor d'en Simó Gómez en aquest aspecte transcendental de son art, el senyala clarament el seu biògraf, qui en matèria de crítica d'art ens mereix un crèdit

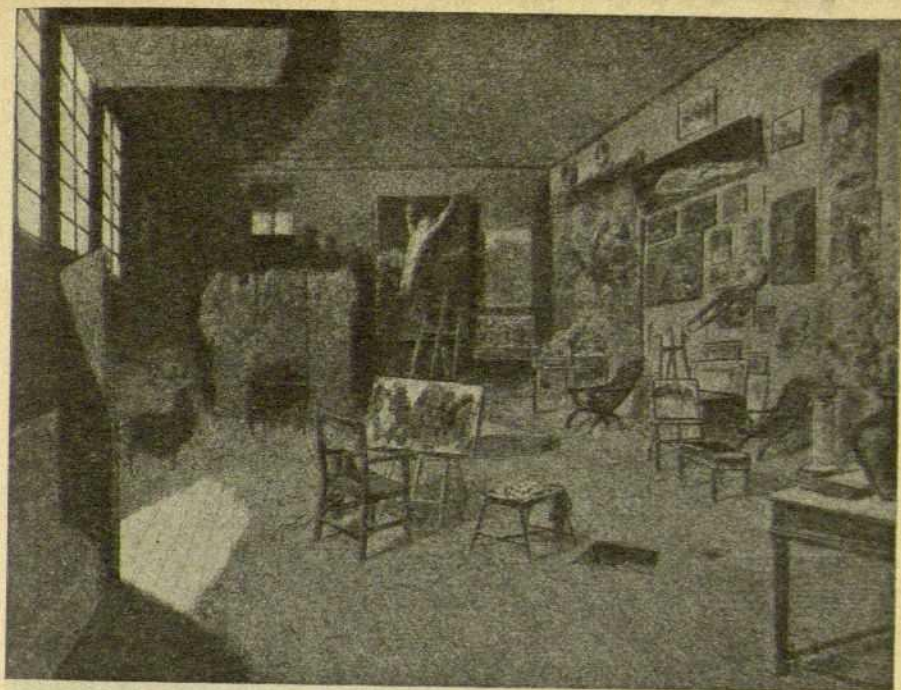
absolut, dient que el situa entre Combet, Hugues i Manet. «L'home de la capa» i el «Retrat del senyor Vidal, jove» són dues obres ben manetianes. En les pintures de la seva primera època s'hi veu ben bé la fogositat i la pastositat del seu realisme, que no havia de deixar ja ni en les més acadèmiques obres de sa segona època, més austeres i més treballades.

«No es pas un pintor genial — diu el seu erudit i capacitat biògraf, senyor Elies — però hi ha tanta força latent en el seu art en general, el seu academisme és tan ferm, tan superior a l'Escola, tan esponjat de sentiment realista, tan expressiu de les sanes i veritables valors pictòriques, que, sense regatejar, l'havem de considerar com tot allò que no és, però que també representa tan implícitament bé en la història de la nostra pintura».

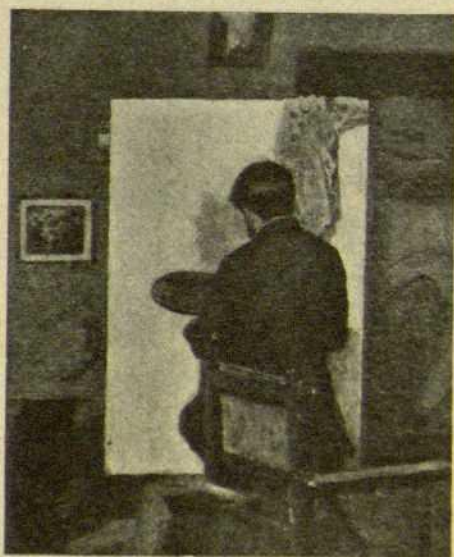
L.L. F.

En Simó Gómez
en temps del seu prometatge

Taller d'En Simó Gómez, tal com quedà al morir

En Simó Gómez al treball

HOME DE LA CAPA, EN UN INTERIOR

(Propietat del Sr. Pujades)

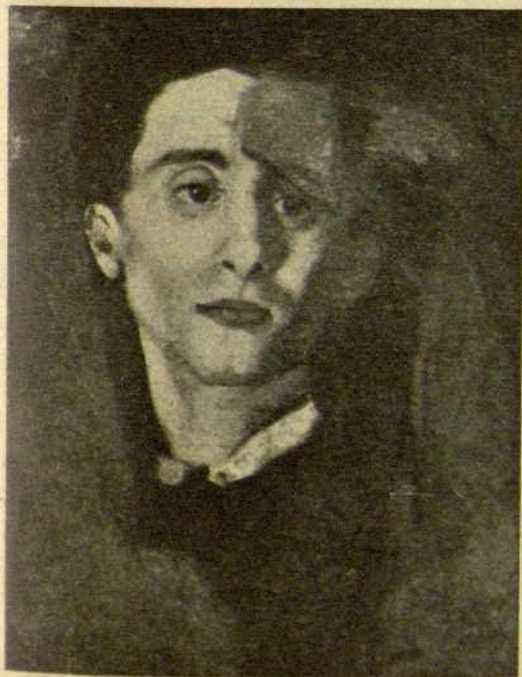
Una bullanga

(Pintura al oli, Museu d'Art Modern de Barcelona).

Retrat del senyor Audet

(Prop. J. Passos)

Les Cartes

(Pintura a l'oli.
Col. Vidua Barata)

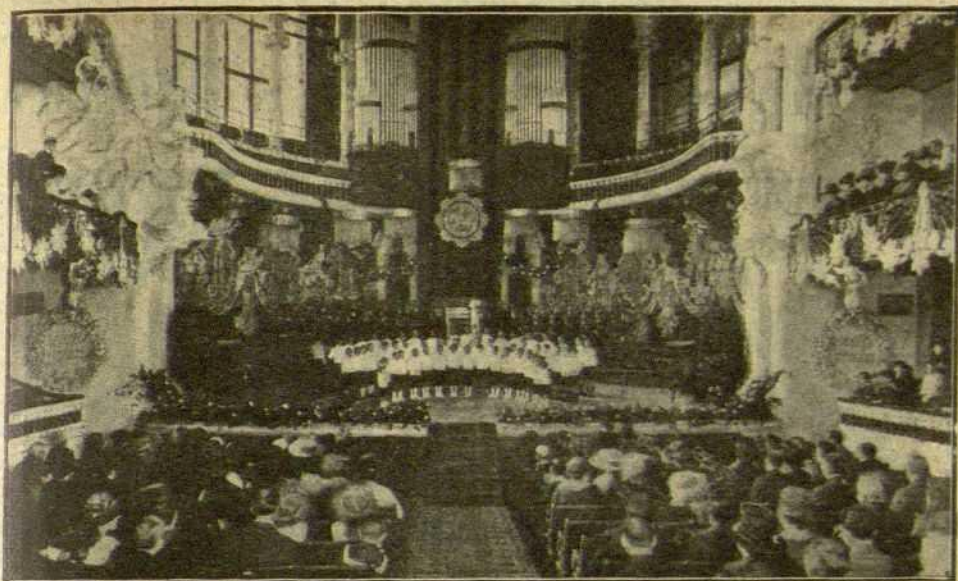

Estudi per a l'oria
al·legòrica de les
cançons
d'En Clavé

(Llapis plom.
Col. Vidua Barata)

Aspecte de l'hemicle del Palau de la Música Catalana, durant la sol·lemnial celebració de les «Noces d'Argent del Col·legi de Sant Jordi», primera institució d'ensenyança catalana del nostre Renaixement

**Noces
d'Argent
del**

**Col·legi
de
S. Jordi**

En Francisco Flos i Calcat

Director-fundador del patriòtic Col·legi de Sant Jordi, les Noces d'argent del qual es celebraren el dia 3 de juny prop-
pasat amb diversos actes d'homenatge al seu eminent fundador, organitzat per la «Joventut Jordiana».

ROMANÇ DE MOSSÈN BORRA

La tomba del famós alberdà o bufó del Rei Alfons V, Mossèn Borra, per nom ver Antoni Tallander, és en el claustre de la Catedral de Barcelona, molt aprop del portal petit de la Capella de Santa Llúcia. La inscripció tombal diu: Hic jacet dominus borra, miles gloriosus. La ironia fins en la mort! El romanç té tot el fons històric. I ben històric és el decret del Rei Alfons facultant-lo per beure, de franc, en tots els hostals i botelleries i cellers del seu regnat, de tota mena de vins que el decret enumera. Vid. P. Villanueva, Viaje literario, XVII, app. 44.

Que estau rígid, Mossèn Borra,
ajegut sobre el carner,
immovible la gonsella
sense el dring dels cascavells,
mans piegades, paus que escalfa
allargat el ca llebrer,
No us bellugau, Mossèn Borra,
deveu ser mort, certament!

Esvaloten vostre somni
les claustrals oques de neu,
us el bressa el cant de l'aigua
verda, viva i traluzent;
us unglex el plor de ferro
que degota del cloquer
en molt amples campanades
que fan moure els fonaments
fins a l'alta Creu solemne
gloriosa dins el cel.

De puntetes, dins el claustre,
en silenci passa el temps,
drapat d'indument litúrgic,
blanc, com un canonge vell:
són ses passes tan furtives
que ningú nat no les sent.
L'ou com balla, l'ou com balla
us ve a dir que el Corpus ve,
l'ou com balla dalt la tija
lilial del broil desfet,
i us enfilara el Corpus Christi
de ginesta i de clavell.

II

Vós sou *miles gloriosus*?
Quines gestes vau fer?
Deixau-vos ja de facècies
Mossèn Borra, que us conec.
No sou *miles gloriosus*,
sou Antoni Tallander,
casat en faç de l'Església
amb madona Agnès Collell,
la pubilla vigatana
que amb vos jau en el carner.
I teniu un fill Canonge,
i un altre Doctor en drets
i al carrer de Preneria
un casal antic i bell
i estojau en vostres cofres
cent mil florins en diners...
Vostra sàvia neciesa
fals riqueses us valgué.
Aquesta és la vostra gesta
aquests són vostres esplets.
Fèreu riure l'Apostòlic

i els Emperadors i els Reis.
De tant de riure i fer riure
us varen botir les dents.
No podieu rompre crostes
i si beure a bastament;
com la set d'un clot d'arena
era així la vostra set:
melvasia, bonafia,
vi de Calàbria, vi grec,
fals amic, Clairac, montona
i Madramanya i fonell...
tota mena de vi, mentre
fos vi pur, que és llet dels vells,
en els hostals vos beviu
de franc, per decret del Rei
que així amb materna tendresa
regava amorosament
la vostra boca esdentegada,
niu de facècies placent.
Benavirat Mossèn Borra,
alberdà del Senyor Rei!

III

Com en vida, Mossèn Borra,
a bon lloc teniu el jac.
La rossa tlegia us plora,
us vetlla la blanca Pau.
Us s'ajuda amb sa gran ombra
la daurada Catedral.
A dalt, xiscles d'orenetes;
a baix, la veu suplicant
de la cegueta captaire,
monument de pietat,...
i la fressa concirosa
dels escassos vianants...

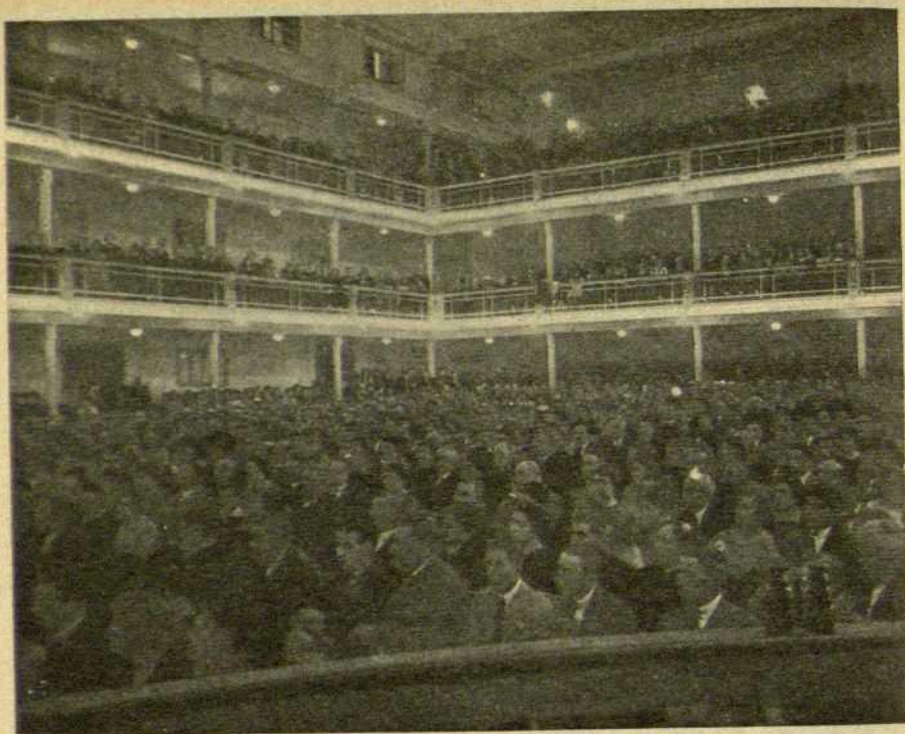
Endreça a Nostra Dona Santa Maria Mare de Déu, que és en son sepulcre

IV

Oh humil Santa Maria,
oh Verge Mare de Déu.
Urna de manà i de bàlsam,
de perdonança Vaixell:
acolliu tota benigna

en vostre Palau del Cel
l'ànima temuent,
macerada dins vi grec,
del pecador Mossèn Borra,
alberdà del Senyor Rei,
qui entrarà fent reverències,
i amb gran so de cascavell!

LLORENÇ RIBER

Aspecte parcial de la gran sala del Teatre del «Casal d'Esbarjo i Cultura», durant el concert.

(Fot. P. Boda).

**De
l'excursió
de
l'Orfeó
Català
a
Vilafraïca
del
Penedès**

La nostra gloriosa Institució Choral, saludant a l'Ajuntament de la Capital del Penedès.

(Fot. A. Massagué)

AIN OBLITA

per FREDERIC BOUTET

ESPRES de dinar, el senyor Vadège, comprovà que disposava encara de quaranta minuts de temps abans de retornar a l'oficina, i s'abocà curosament sa camamilla.

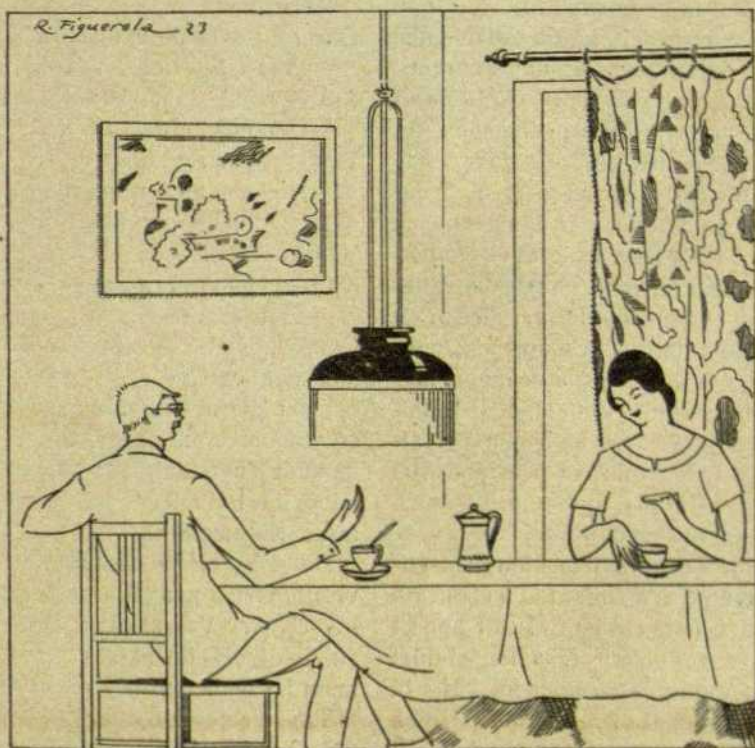
La senyora Vadège, asseguda a l'altre costat de la taula, estava tant formosa, tant fresca i tant atractiva, que al seu entorn el decorat del reduït menjador, semblava encara més banal i més mesquí.

El senyor Vadège aixecà els ulls vers

ella i somrigué del sol goig de veure-la.

Com cada dia, va preguntar-li que taria a la tarda, i ella li contà tot detalladament. Ell la escoltava embadalit. Feia sis anys que era la seva dona i encara no havia pogut habituar-se a la seva felicitat, ni comprenia tampoc com Magdalena havia volgut casar-s'hi, amb ell, que no era ni vell, ni jove, ni ric, i que no tenia cap probabilitat d'esdevenir mai altra cosa que un modest empleat.

Que n'era de decidida, intel·ligent, ma-

El senyor Vadège aixecà els ulls vers ella i somrigué del sol goig de veure-la.

nyosa i activa! Malgrat els seus reduïts recursos, ella anava sempre elegant, amb adornaments que semblaven cars i no ho eren, amb vestits nous, que no eren més que vestits passats de moda tant ben transformats, que ell no els reconeixia mai. Havia retrobat vora d'ella una sensibilitat d'adolescent. Durant les hores del seu treball, el record de Magdalena no el deixava mai. Se la imaginava a casa seva, o bé en caminades pels carrers, travessant París per a comprar més barat, en una botiga que ella sabia... Era tan estalviadora i tant seriosa!

De prompte, el senyor Vadège s'estremi amb tanta de violència, que els lentes li varen caure.

—Magdalena, avui és dissabte!!—exclamà amb un gran esverament.

—I bé, què?—respongué ella estranyada.

—El sopar de la tia Calamanda... ahir divendres!

—Ens en varem oblidar!—cridà Magdalena, eixecant-se trasbalsada.

Era una catàstrofe. La tia Calamanda, de la qual ells n'eren els únics parents, era una vella molt rica, molt capriciosa i molt susceptible. Tenia per costum, segons estés bé o mal amb els Vadège, de prometre'ls-hi la seva herència o de jurar-los que no haurien mai d'ella ni cinc cèntims. Els Vadège, malgrat el seu bon zel, no havien arribat encara a saber exactament el què calia fer per a estar en bona relació amb la tia Calamanda; contràriament, ells sabien prou bé que el més petit descuit, la més petita manca de miraments els feia renyir amb ella per alguns mesos i els exposava a arrabassar-los aquesta fortuna, que era la única esperança en llur mediocritat.

Precisament després d'una llarga disputa, l'acabaven d'apaivagar i ella els havia convidat a sopar, cosa rara!... I aquest sopar l'havien oblidat! L'havien oblidat sense cap motiu; estúpidament. No hi havien pensat més, vet-ho-aquí. Quina bogeria!

S'imaginaven la tia Calamanda, a casa

seva, la vetlla anterior, esperant-los, enfadant-se, més furiosa a cada instant, penedint-se de tots els preparatius fets, ja que ella tenia la pruja de rèbre'ls bé i es complaïa en astorar-los, malgrat la seva gasiveria.

Mai més no els perdonaria un afront tant gran...

Es miraven horroritzats, quan, de prompte, Magdalena esclatà en recriminacions violentes. La culpa era del seu marit! No pensava mai en res! Què hi tenia dins del cap? Ella s'ho preguntava. I no obstant, no era pas el seu treball d'escribent el que podia distreure'l... Per culpa seva perdien la única esperança pel venir!...

Ella s'animava, l'injuriava, es llençava a una escena com ja n'hi havia fet alguna altra, si bé en general, tenia un temperament invariable. Ell amb el cap baix, molt afligit, no contestava. Ella tenia raó; ell tenia la culpa de tot; solament que hauria volgut que no cridés tant.

Bruscament, ella s'aturà. Mirava al carrer a través de la finestra.

—Mira-lal—cridà.—La tia Calamanda! Ara ve aquí! L'he vista travessar!

—Déu meu! què li direm?—exclamà en Vadège sospirant.

—Déixa'm fer a mi,—ordenà Magdalena, il·luminada per una sobtada idea.—Vine cap aquí!

Ella l'empenyí cap al seu dormitori.

—Treu-te l'americana! Treu-te el coll! Cuita home!... Pòsat aquest mocador, ajeu-te al canapè...

Estengué al seu damunt una manteta, col·locà un coixí davall del seu cap, posà damunt d'una taula a la capçalera del canapè, dos vells flascons de medicina i la tassa de camamilla.

Després, en un instant, es tragué el vestit, es ficà una bata i es despenjà.

—Saps? Vares estar molt malament ahir,—digué ella al seu marit,—sortosament fas mala carota aquests dies...

Trucaven; anà a obrir.

—Chist!... estimada tia, no faci gaire soroll, jo li demano... Ha estat molt greu,

però ara descansa...—digué a la tia Calamanda, que arribava sedenta de venjança i que, torbada, demanava detalls.

Els obtingué extensos i patètics. En Vadège, la vigília, estigué a les portes de la mort. El metge hi havia anat. Magdalena plorà. Quina por havia passat!... Alguns minuts després, les dues dones, de puntetes, entraren en la cambra de dormir. La tia Calamanda s'apropà al canapè; la seva cara, habitualment antipàtica, mostrava ara compassió.

—I doncs nebodet; no estem gaire bé?

En Vadège rondinà vagament. Tenia tanta por de la malaltia, que malgrat tot, el paper que estava representant l'inquietava.

—Ara ja està una mica millor,—digué Magdalena—però té de pendre moltes precaucions... Es mata treballant...

—És precis que es cuidi,—digué la vella eternida.—Vaja, ja sabeu que jo us estimo molt a tots dos. Aquest istiu caldrà que vingueu a fora, a casa meva... Des-

prés, serà a casa vostra, sabeu?... Ara no vui fatigar més al malalt; m'en vaig..

—No està pas enfadada pel d'ahir, tieta? —preguntà Magdalena acompanyant-la a la porta?...—Estava morta d'engúnia...

—I no; i no! No et guardo cap ressentiment, pobreta!—digué la tia Calamanda, tot anant-se'n.

Magdalena retornà a la cambra de dormir i esclatà a riure.

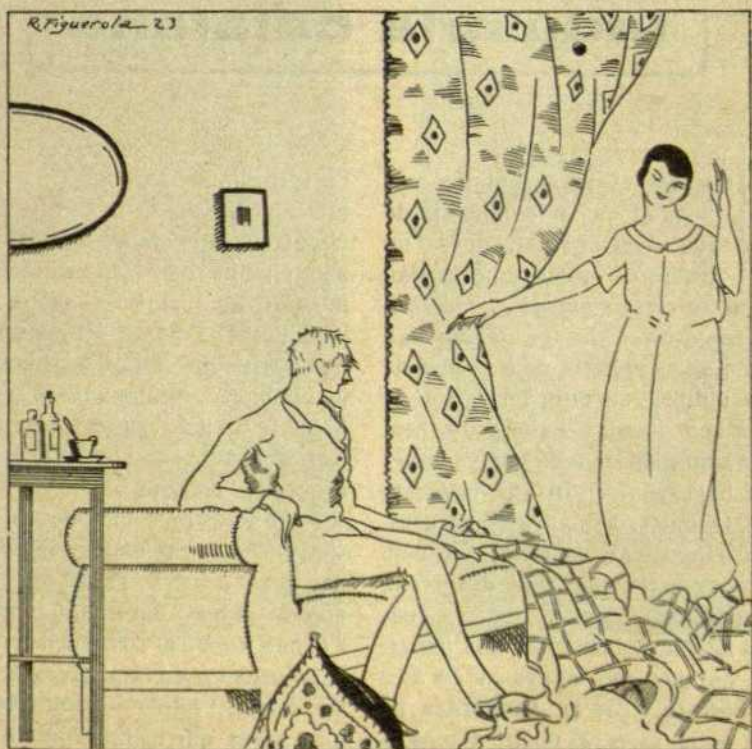
—Ja està;—digué—l bé, em sembla que pots felicitar-mel!

—Sens dubte; sens dubte;—respongué en Vadège.

Però éll no reia gens. Assegut al canapè, en mànegues de camisa, mostrant el seu coll magre, les seves grenyes estranyes i llargues fins als ulls, reflexionava perplexe y recelós.

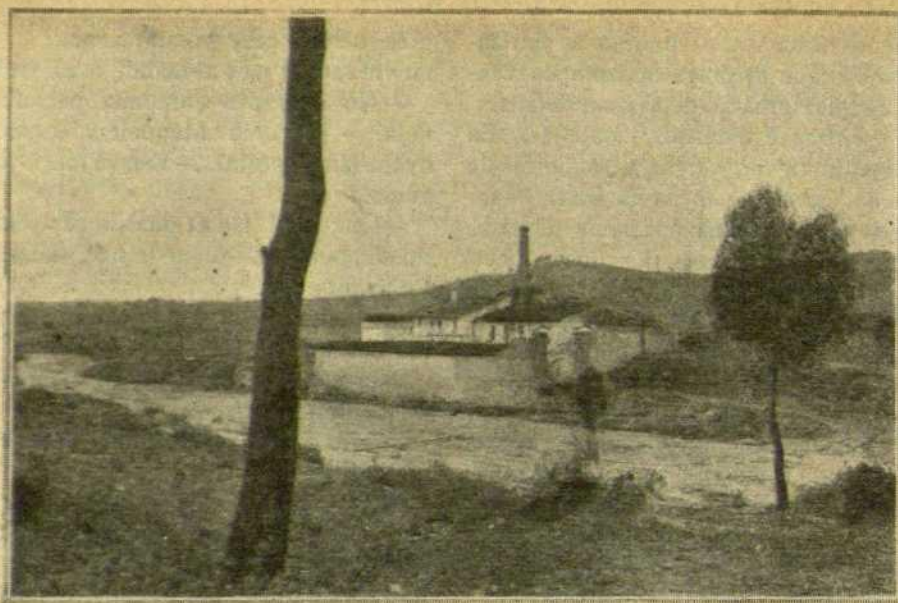
—Que bé sap mentir! Déu meul... Que bé sap enganyar!

F. R. F. Trad.

—Que bé sap mentir! Déu meul... Que bé sap enganyar!...

(Dibuixos de R. Figuerola)

Vista de conjunt de la fàbrica de bales de pedra, a Rubí

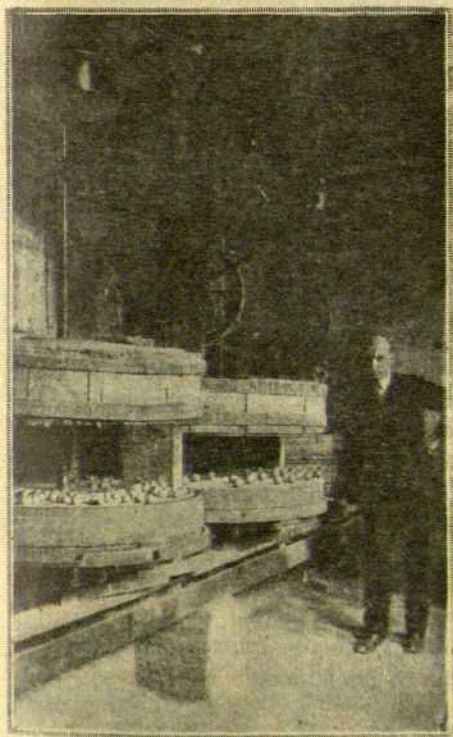
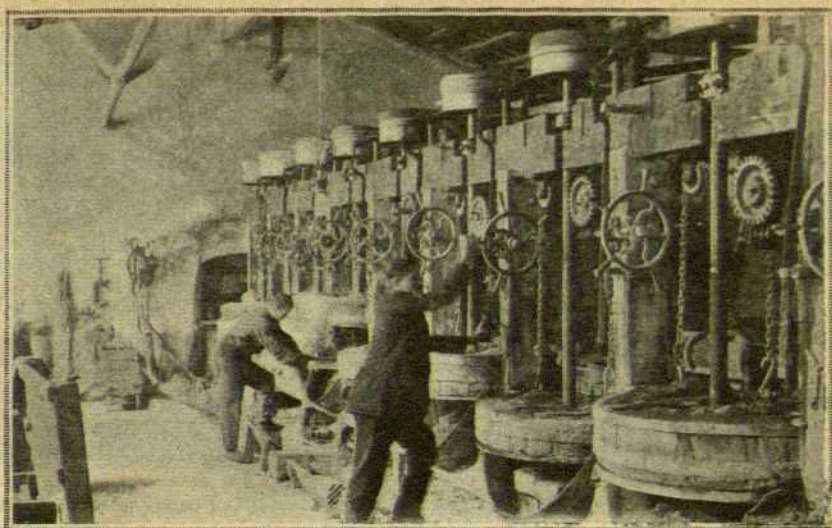
Una modesta, però important indústria catalana

DIEM que és important, per modesta que siga, la indústria de que anem a tractar, car és d'un article de primera necessitat, malgrat molts *rectors que no es recorden de quan eren escolans* no ho creguin així. Ens referim a la indústria de les bales de pedra que utilitzen els nois per a jugar.

Tots hi hem jugat a bales i tots hem conservat amp plaer el *baló* que valia per quatre, la bala de vidre irisada, la *baleta de la sort*, la que feia guanyar perquè tenia un pic o qualsevol altra taca; tots hem procurat anar acumulant amb exagerada cobejança el nostre capital de bales, guanyades al *flèndit*, a *pam i pet*, a la *barrisca*, etc.; i qui més qui menys en els dies crus de l'hivern (car la temporada de les bales solia ésser, al nostre temps, a

l'hivern), tots hem passat hores bufant-nos els dits per a procurar-hi una bona circulació sanguínia i no haver de tirar amb els dits balbs; i tots, finalment, hem mostrat orgullosos del nostre capital balístic la plena bossa de llustrina o de sati de cotó, vermella, groga o blava, que, amb una beta escorredissa per a tancar-la ens havia fet la mare en un moment de lleure, cansada de que li demanéssim amb la cançó de l'enfadós.

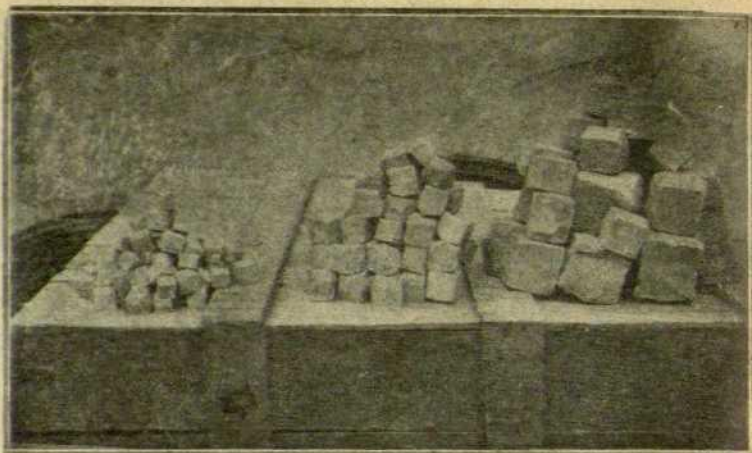
I tan ho és un article de primera necessitat per a la mainada, que els infants hi han jugat a bales d'ençà de molts segles enrera. A les tombes i hipogeus egipcis s'hi han trobat, al costat dels enterraments dels nens i entre les nines i els ninots, els carrets i altres joguines, bales idèntiques a les que es fabriquen a la fàbrica

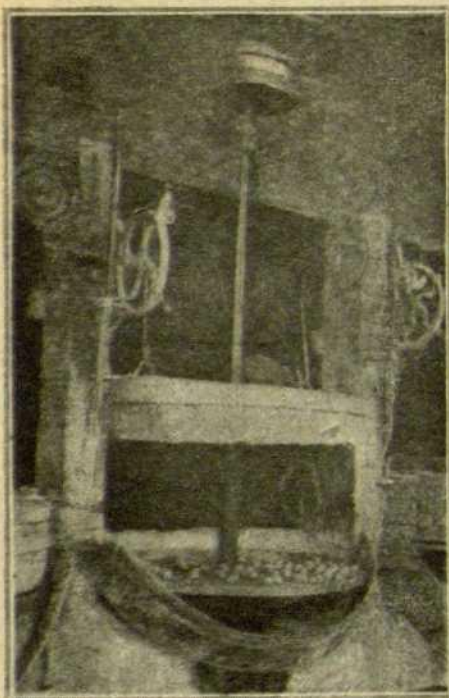
Màquines d'acabament de les bales, o millor dit, de donar color; una de les operacions més difícils i que exigeix gran cura.

Saquets de bales acabades ja, a punt d'entregar al comerç.

Daus de pedra natural, tallada de diversos tamanyes, segons del diàmetre que es vulguin fer les bales

Aparell-mola separada del seu sòcol, damunt del qual s'hi veuen els daus ja tots escantonats de les puntes. Aquesta mola té unes estries per on volten sempre els daus, les quals coincideixen amb unes altres que porta la que es pot dir mola superior. La que dona voltes, és anomenada sòcol, marxant amb una revolució extraordinària, la qual cosa fa que les pedres quadrades vagin arrodonint-se, mentre un finíssim rajoli d'aigua les mulla continuament. Després encara passen, per al poliment definitiu, per màquines repassadores.

de Rubí, que és de la que volem parlar als lectors de D'ACÍ I D'ALLÀ.

En aquesta fàbrica del senyor Enric Vinyes, d'ençà de molts anys establerta en el terme de Rubí, tocant a la riera del mateix nom, s'hi construeixen aquests amables exemplars de la joguineria catalana, mitjançant un procediment molt curiós: tal com l'aigua del mar i de les rieres va esmolant els cantells de les pedretes en fer-les rodolar d'ací i d'allà a l'aventura, a la fàbrica de Rubí es fan les bales quadrejant primer les pedretes i fent-les rodolar així mateix, però no a l'aventura, dintre d'uns timbals proveïts de moles de pedra forta estriades en el pla i regades per una finíssima corrent d'aigua.

D'aquets timbals-moles n'hi ha per a dos serveis: uns que desbasten i uns altres que poleixen i acaben el producte donant-li a l'ensems el color que tan agradable fa les bales. Això fet, s'ensaquen i es llencen al mercat.

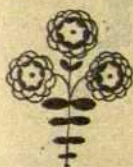
Heu's aquí de quina manera més senzilla es construeixen aquestes petites joguines; senzilla, però no vol dir grossera, car vol una atenció molt especial cada una de les fases d'aquesta simpàtica indústria.

FRANCESC BONCOMPTE

PIERRE

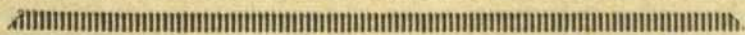

LOTI

Fotografia de l'eminent escriptor francès, que acaba de morir,
feta l'any 1904, quan el seu sojorn a Constantinoble

Ha mort a Hendaya l'escriptor eminentíssim Pierre Loti, el de les gentils evocacions dels països d'Orient. Es deia Julien Viaud i tenia 73 anys. En 1891 va ingressar a l'Acadèmia Francesa. Era capità de vaixell, i molt jove va ésser enviat a l'Extrem Orient i es va trobar a Xina durant la revolució de 1900. Avui, retirat del servei, després d'haver-s'hi incorporat ell mateix durant la Gran Guerra, ha seguit col·laborant assíduament a *Le Figaro*. Posseïa la gran Creu de la Legió d'Honor i les seves novel·les han arribat a tirades fabuloses. En el seu enterrament li han tributat honors militars forces de l'esquadra francesa. Immenses corones de flors havien vingut dels seus adoradors d'Angora i de Constantinoble. Els seus llibres més importants, són: *Aziyadé, Les derniers jours de Pekin, Les Desenchantées, Le desert, Fantôme d'Orient, La Galilée, L'Inde sans les anglais, Paponeria d'automne, Madame Chrysanthème, La mariage de Loti, La mort de Philae, Pecheur d'Islande, Ramuntcho, Le roman d'un enfant, Le roman d'un spahi, La troisième jeunesse de Madame Prune, Un pelerin d'Angkor, Vers Ispahan*. De la seva obra mestra, *Les Desenchantées*, ne traduïm uns fragments, deliciosa evocació d'ambients orientals. Entre la novel·la vessant d'emoció de les pobres desencantades dels harems de la moderna Turquia, hi han aquests dos capítols en els quals s'evoca la imatge de la petita Circassiana, morta fa anys, en l'immens cementiri de Constantinoble.

NEDJIBÉ

El temps de fer un pelegrinatge allí baix, sota els xiprers, a la tomba de Nedjibé, el volia trobar abans de retornar a França. Per respecte al passat, per religiosa deferència a ella, se'n aniria abans d'haver emprès cap nova aventura.

El dia que va poder anar a Stambul era un dels dies més desesperadament curts i freds de l'any, amb tot i ésser en el mes d'abril.

A l'altre costat de l'aigua, tot seguit d'haver passat el pont i trobar-se a l'ombra de la gran mesquita del pòrtic, li va semblar sentir-se un home nou, un Andreu Lery que hagués estat mort durant anys i que hagués reprès sobtadament la consciència i la joventut. Sol, lliure, ignorat de tots en la multitud, coneixia els recons de la ciutat com si es recordés d'una existència precedent. Paraules turques, oblidades, li venien a la memòria; en el seu cap s'hi formaven frases soltes i conceptes; era algú aquí, algú veritablement pels carrers de Stambul.

De moment es va sentir encongit, gairebé amb el sentit ridícul de no ésser ben bé ell. Més per caprici infantil que per por de desvetllar l'atenció d'algun guarda dels cementiris, es va comprar un fez en alguna de les mil petites botigues dels carrers. Va comprar també uns rosaris, per dur-los a la mà com un bon oriental. I amb una enguniosa pressa, volent arribar aviat a l'estimada tomba, va saltar dins d'un cotxe i va dir al cotxer: «*Edirné kapoussouna guetur!*» (Porta'm a la porta d'Andrinòpol).

Era lluny, molt lluny, aquesta porta d'Andrinòpol, foradada en la gran muralla bizantina, en els barris que s'abandonen, en els carrers que moren d'immobilitat i de silenci. Va ésser precis travessar gairebé tot Stambul i varen pujar rampes on relliscaven els cavalls. Primer varen desfil·lar els barris plens de gent, amb marxants cridaners, que es-

peren fora el basar l'arribada dels turistes. Després desfilaren deserts, avui sota l'aire de glaç, aquelles estepes que ocupen la muntanyola central i des d'on es veuen per tots costats minarets i cúpules. I després varen venir les avingudes vorejades de tombes, de quioscos funeraris, d'exquisides fontanelles, les avingudes d'ahir on res no havia canviat; l'una després de l'altra, les grans mesquites varen passar amb llurs cúpules pàl·lidament grises, en el cel encara hivernal, amb llurs closos plens de morts i llurs places circumdades de petits cafès del vell temps, on els somniadors s'ajuntaven després de les pregàries. Era l'hora en la qual els muetzins criden al tercer ofici del dia i se sentien les llurs veus caure d'allí dalt, de les dèbils galeries aèries veïnes dels núvols de plom, freds i obscurs.

Stambul, encara existia! I en retrobar-lo igual que abans, l'André Lery, tremolant d'indexifrabre i deliciosa engúnia, es sentia retornar els dies juvenils. I s'anava sentint algú que reviu, després de molts anys d'oblit i de no existir. I era ella, la petita Circassiana, qual cos preat dormia sota terra, que havia guardat el poder d'encisar aquest país, ella que era la causa de tot i que fins en aquell moment triomfava.

A mida que s'acostaven a la porta d'Andrinòpol, que dona sobre el món infinit dels cementiris, el carrer es feia més tranquil, entre les velles cases enreixades i els murs ruïnosos. Per les ratxes del vent de la Mar Negra no es veia ningú pels petits cafès, miserables. Però la

gent del barri, que passaven tremolant de fred, duïen encara el llarg vestit i el turbant d'abans. Una tristesa de mort es despenia aquell dia de totes les coses terrenals; descendia del cel fosc, penetrava per tot arreu, una tristesa que feia venir les llàgrimes als ulls.

Arribat, a la fi, sota la volta en ruïnes d'aquella antiga porta de la ciutat, l'Andreu, per prudència, va acomiadar el cotxer i va sortir sol al camp, a l'immens reialme de les tombes abandonades i dels xiprers centenaris. A dreta i esquerra, al llarg d'aquella muralla colossal, quals miradors romputs s'arreglaven indefinidament, no es veïen res més que tombes, cementiris inacabables, perfumats de solitud i embriagats de silenci. Veient que el cotxer se'n havia anat, que ningú seguia els seus passos per espiar-lo, l'Andreu va pendre envers la dreta i va descendir cap a Eyoub, caminant sota els grans xiprers, amb la brancada blanca com ossos secs i amb els fullatges gairebé negres.

A Turquia, les pedres tombals són com a fites cofades amb turbants o amb flors i prenen, de lluny, vagament, un aspecte humà, com si tinguessin una testa sobre unes espatlles. Als primers temps s'estan dretes, molt dretes, però els anys, l'agitació de la terra i les pluges les descalfen. Llavors s'inclinen en tots sentits, apojant-se les unes amb les altres com a cossos agonitzants, fins que cauen i s'ajuen sobre l'herba. I els antics cementiris per on passava l'Andreu semblaven camps de batalla l'endemà d'una desfeta.

No hi havia gairebé ningú en la vasta ciutat dels morts. Hi feia massa fred. Un pastor amb les seves cabres, una bandada de gossos errants, dues o tres velles captaïres esperant algun enterrament per demanar caritat, i res més; cap mirada a temer. Però les tombes hi eren a milers, com a multituds de petits éssers grisos, caiguts, defallits. I els corbs, que saltaven per l'herba, llençaven crits estranys en el vent hivernal.

L'Andreu es va dirigir avingudes enllà per trobar el recó on dormia aquella que altre temps li deia «Medgè», per entre tants recons, tots iguals, que d'un horitzó a l'altre cobrien aquell desert. Era ben bé en aquell grup de més avall, perquè recordava l'actitud i la forma dels xiprers. I era aquesta tomba, que semblava tenir cent anys, era aquesta tota caiguda, amb els fragments romputs del marbre, escampats per terra... La destrucció havia caminat de pressa, des de la darrera vegada que havia vingut feia només cinc anys! Ni aquestes pedres humils el temps havia volgut deixar a la pobre petita morta, talment perduda

ja dins els no-res, que ningú en aquest país guardava el seu record. En ell tot sol persistia encara la imatge joveciana, i quan ell seria mort ja no en quedaria cap reflexe d'allò que va ésser la seva bellesa, ni cap empremta en el món d'allò que va ésser la seva ànima enguñosa i càndida. Sobre la làpida, caiguda en l'herba, ja ningú no vindria a llegir el seu nom, el seu veritable nom, perdut com ella mateixa... Al temps l'Andreu s'havia acusat com d'una profanació d'haver lliurat en un llibre massa íntim, encara que sota un nom figurat, una mica d'ella mateixa a milers d'indiferents. Però ara se'n sentia content d'haver desvetllat aquella imatge al fons d'ànimes inconegudes que podien estimar el seu llibre. Fins li dolia ara de no haver dit el seu veritable nom, per les diverses pietats que haurien vingut aquí, vora el car espectre. I potser, passant per la làpida caiguda, alguna de les seves germanes de Turquia, llegint aquest nom, s'aturaria pensativa.

Sobre l'immens cementiri la llum baixava ràpidament aquell vespre, de tan cobert com era el cel de nuvolades fosques. Davant de aquella gran muralla que cloïa la ciutat morta, la solitud devenia angoixosa. I es perdia l'estesa grisa, ombrejada de xiprers i poblada de petits personatges caducs, drets o bé inclinats, que eren les làpides funeràries. I ella era allí reclosa des de molts anys, la petita Circassiana, que confiava en el retorn del seu amic; era allí des de molts estius i molts hiverns, per sempre, fonent-se sola en el silenci, en les llargues nits de desembre, sota el llenç de les neus. I ara ja no devia quedar-ne res d'ella mateixa. Pensava amb terror en allò que podia ésser, sota d'ell, dins de la llosa. Alguns ossos que s'acabaven de dissoldre, entre les arrels profundes, i el crani, que resisteix més que tot, que va ésser el cofre amorós on va habitar la seva ànima, els seus cars pensaments.

La tomba rompuda, que augmentava el seu remordiment, no li era tolerable i deixar-la així li feia mal. Essent gairebé del país, sabia les enormes dificultats de l'empresa. Un cristià tocar la tomba d'una musulmana, en un sagrat cementiri! Calia recórrer a mentir com un malfactor per accomplir aquella pietosa comanda. Però va decidir refer la tomba. Es quedaria a Turquia tot el temps necessari i no se'n aniria fins que fossin canviades les pedres i la làpida refeta.

II

En el cementiri, allà baix, davant de les muralles de Stambul, l'erecció de la

tomba humil era ja llesta, gràcies a la complicitat d'alguns amics turcs. I l'Andreu Lery, que no gosava mostrar-se allí mentre hi treballaven els picapedrers, hi anava avui, en el bell mes de maig, a fer la seva primera visita a la petita morta sota la làpida nova.

Arribant al bosc funerari ja va veure de lluny la tomba clandestinament preparada, amb un esclat de cosa nova entre la vetusta grisor dels voltants. Les dues petites làpides de marbre, la que es posa al cap i la que es posa als peus, es tenien ben dretes i blanques entre les altres, menjades de líquens i d'humitat. Havien renovat també la pintura blava entre les lletres en relleu de la inscripció, que brillava ara amb or viu — la inscripció que deia, després de uns versos breus: «Pregueu per l'ànima de Nedjibé, filla d'Ali — Djianghir Effendi, morta el 18 Moharrem 1297».

Ningú hauria dit que els obrers haguessin treballat feia alguns dies, perquè la menta i tota una petita vegetació olorosa hi havia crescut ràpidament al sol de maig. I els grans xiprers, ells que han vist passar els segles i els regnes dels kalifes, eren iguals de com l'Andreu els havia conegut sempre, i devien ésser iguals cent anys abans, amb les mateixes actituds, els mateixos gestos petrificats de llurs branques color d'ossos secs, que s'estenien envers el cel com a braços morts. I les antigues muralles de Stambul desplegaven indefinidament la ratlla del seu gran monument en la solitud sempre igual.

Feia un bell dia límpid. La terra i els xiprers feien olor. La resignació del cementiri sense fi, era avui captivant, dolça i persuasiva, i hi havia en l'aire el desig de quedar-se allí, a compartir la pau de tots aquells dorments, el seu gran repòs sota la menta florida.

L'Andreu se'n va anar asserenat i gairebé feliç per haver pogut aconseguir finalment el seu deure pietós, tan difícil, que havia estat durant molt temps la preocupació de les seves nits. Durant alguns anys, al curs dels seus viatges i de l'agitació de la seva existència errant, havia pensat tantes vegades en això, que havia devingut un pesombre la idea fixa de refer, en un sant cementiri de Stambul, els marbres que es desfeien. El seu dalé ja estava complert. I li semblava seva, la estimada tomba, ara que per la seva voluntat l'havia renovada perquè durés llargament.

Com que es sentia l'ànima molt turca, pel bell capvespre tibi, que aviat la lluna il·luminaria sobre la blavor de la Màrmara, l'Andreu va tornar a Stambul quan la nit va ésser closa, i remuntant al cor mateix dels barris musulmans,

va anar a seure a fora, sobre l'explanada, que li havia devingut familiar, davant de la mesquita de Sultà-Fatih. Volia somniar allí, en la pura frescor del vespre i en la deliciosa pau oriental, tot fumant el narguilé, amb la magnificència morent al seu entorn i el religiós silenci propici a la pregària.

Sobre l'explanada, ja tots els petits cafès havien encès les seves llànties humils. Eren velles llanternes d'oli penjades als arbres. I per tot, sobre bancs i escambells, els somniadors amb turbant, fumaven, parlant en veu baixa. Se sentia el petit brogit especial dels seus narguilés, que eren allí a centenars, l'aigua que s'agita a l'aspiració llarga i profunda del fumador. Li varen portar el seu, amb les diminutes brases vives sobre les fulles de tabac persa, i aviat va començar per ell, com per tots els altres que el voltaven, un embriagament molt dolç, inofensiu i favorable als somnis. Sota els arbres, on penjaven les petites llanternes que feien molt poca llum, estava assegut davant de la mesquita, de la qual no el separava més que l'amplària de l'explanada. Buida i molt fosca, aquesta plaça, era pavimentada de grans lloses rompudes, i era gran, imposadora; la muralla de la mesquita que ocupava el fons, severa, amb una sola obertura, l'ogiva alta que donava entrada al pati interior. I al lluny i pels voltants no hi havia més que la nit negra, arbres, potser xiprers, indicant una regió de mort, i l'obscuritat més estranya que en lloc del món, en la pau i el misteri de l'Islam. La lluna, que s'havia alçat de darrera les muntanyes d'Àsia, començava a eixir de la façana de Sultà-Fatih. Lentament es despenia, pujava molt rodona, tota d'argent blavis i lliure i aèria sobre aquella massissa cosa terrena, donant la impressió d'un infinit allunyament i d'un isolament en l'espai... La blava claredat guanyava camí al voltant. Inundava poc a poc els savis i piadosos fumadors, mentre la plaça deserta, restava en l'ombra dels grans murs sugrats. Al mateix temps la claredat llunar impregnava la fresca boira vespral exhalada per la Màrmara, que no es veia abans, de tant diàfana com era, però que devenia també un vel blau que ho enbolcava tot i que donava un aspecte vaporós a la mirada de la mesquita, tan llorda fa un moment. I els dos minarets plantats al cel semblaven transparents, permeables als raigs de la lluna, i donaven vèrtig de mirar dins aquesta llum blava, que els feia semblar més alts, més inconsistent i lleugers.

En aquest moment, a l'altre costat del Corn-d'Or, en realitat no gaire lluny d'aquí, però a una distància que sembla

incommensurable, existeix una ciutat europea que s'anomena Pera, que comença la seva vida nocturna. Allí, homes de totes les races, i joves turcs també, creient-se arribats a un grau envejable de civilització, perquè van vestits a les modes de París, omplen les cerveceries, voltien les taules de poker en els cercles de l'alta elegància de Pera. Quins pobres petits éssers hi han en el món!

Pobres és ers aquells d'allà, agitats, desequilibrats, buits i mesquins, sense somnis i sense esperança! Pobres éssers al costat d'aquests senzills savis d'aquí, que esperen que el muetzin cantant aèriament per anar-se a agenollar, plens de confiança, davant de l'inconegut Allah, i que més tard, amb l'ànima segura, moriran com aquell que se'n va vers un bell viatge!

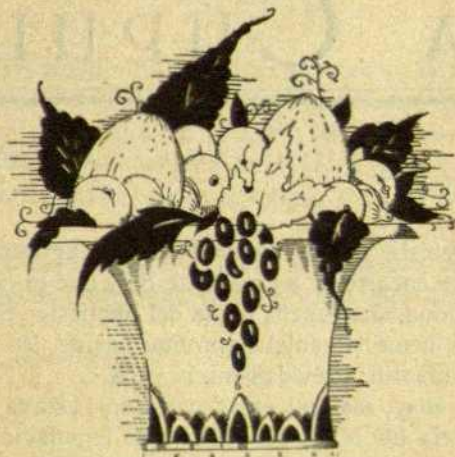
Veu's aquí que els criden les veus esperades per ells. Homes que viuen dalt d'aquestes satgetes perdudes en la pau lluminosa del cel, hostes de l'aire que deuen ara ésser veïns de la lluna, vocalitzen com ocells la mena d'èxtasi vibrant que els posseeix. Deu haver estat precis triar homes d'una gorja rara, per fer-se entendre des de dalt de tan prodigiosos

minarets. No se'n perd ni un so, res del que diuen cantant no deixa de descendir envers nosaltres, precis, limpid i fàcil.

L'un després de l'altre, els somniadors s'aixequen, entren a la zona d'ombra de l'explanada i, travessant-la, es dirigeixen lentament vers la santa porta. Per petits grups de tres, de quatre, de cinc, els turbants blancs i els llargs vestits se'n van a pregar. I després en vénen d'altres de diferents costats, sortint dels contorns obscurs, del negre dels arbres, del negre dels carrers i de les cases closes. Arriben en babutxes silencioses, caminen poc a poc, recollits i greus. L'alta ogiva que els crida a tots i forada la gran muralla austera, és un fanal del vell temps que s'aclareix, perdut en l'ombra, i la seva petita flama sembla groga i morta en el bell enlluernament llunar que irradia en el cel. I mentre les veus de dalt canten sempre, la processó no s'acaba de les testes cobertes de musselina blanca, que s'engoleixen allí baix, sota el portic immens.

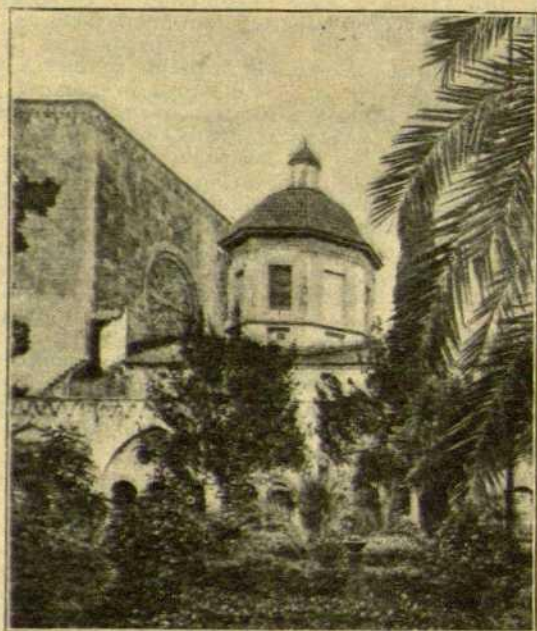
PIERRE LOTI

Versió de J. M. V.

Cúpula
de
la
Capella
del

Santíssim
de la
Catedral
de
Tarragona

LA CÚPULA

A EN CÉSSAR MARTINELL

UAN l'Arquebisbe de Tarragona, N'Antoni Agustín, aquell gegant de la saviesa, va encarregar a En Mestre Blay que projectés i bastís, a la Seu de Tarragona, una capella digna del Santíssim Sagrement, l'Arquitecte va tenir la pensada genial d'aprofitar una de les dependències del *Arx* romà, foradant-li, atrevidament, la volta.

Mestre Blay, malgrat ésser barceloní, estava enamorat de la vella *Tárraco*; i encara que feia les obres del Palau de la Diputació General — a la banda de la Plaça de Sant Jaume, — ell havia fet la seva residència en la vila de Vallmoll, d'on sortia i entrava per a inspeccionar les obres de Tarragona i de Barcelona. Els marbres i jaspis de l'escala d'honor del esmentat Palau, són, per cert, de les pedreres tarragonines. Els hi va voler Mestre Blay, mitjançant un contracte especial.

Jo no ho estranyo que Mestre Blay posés tot el seu entusiasme en l'obra de la catedral de Tarragona. Hi havia fet aquelles *Capelles Noves*, bessones i graciosíssimes, l'una d'elles amb les imatges en l'altar — la *mesa* del qual vol recordar un fragment del

mur de l'Amphiteatre—dels proto-màrtirs catalans Sant Fruitós, Sant Auguri i Sant Eulogi: entre capella i capella, obrint un arc al mur mitjançer, hi va fer aquell formosíssim sepulcre de l'Arquebisbe i Virrei de Catalunya En Joan de Terés, fill de Verdú, i no podia passar per davant de l'Altar Major sens embadalir-se amb el meravellós retaule d'En Pere Johan, l'autor, també, de la portalada de Sant Jordi, al carrer del Bisbe, del Palau de la Generalitat de Catalunya.

Situat en aquest pla d'honor, és dir, en el d'ésser el continuador de l'obra d'Art, precisament en els dos edificis més importants de la nostra terra—el Palau del Govern i la Catedral Metropolitana,—va sense dir com hi posaria tota la vibració de la seva ànima!

Espessa com una terenyina, va fer una bastida formidable en aquella dependència romana, i li va obrir la grandiosa ferida en la volta, per tal de carregar-li, al damunt, la mole enorme de pedra picada, que anava col·locant una legió de paletes i mestres de cases, dels més entesos i ardits d'aquella època, mentre el poble—el *vulgus*—passat i espatolat d'aquella gosadia.

—Caurà!

—S'ensorrarà!

—Hi haurà una desgràcia!

—Això és una bogeria!—no parava, mai, de dir, referint-se al jorn que es treuria l'enorme fustam.

I arribà el moment en què, llestes les obres, tota aquella gàbia, com si fos una bal·lista, es va anar cloent, poc a poc: ara un tauló, ara una antena, una corriola, un feix pesantot de llibants i cordes...

I el cimbori gentil, de milers d'arabes de pes, amb la seva graciosa llanterna al cim, malgrat els quatre cents anys transcorreguts, aguanta, airosíssim, en l'aire.

Aquell inspirat poeta lusità,—l'Alexandre Herculano,—descriu, en una composició magistral, el moment emocionant en què l'Arquitecte, orb i vellet, amb l'esgarriament de tothom, mana posar una cadira de braços sota, a peu pla, per a pendre-hi seient el jorn de treure la bastida de la cúpula atrevida, la qual, com la de Tarragona, la gent diu que s'enfonsarà i també encara aguanta...

La tradició tarragonina diu que el jorn que es va treure la bastida de la Capella del Santíssim, l'Arquitecte, d'espantat, va fugir, i mai més ningú del món ha sapigut on va anar a raure...

Cal veure-la, però, aquella obra!

JOAN RUIZ I PORTA

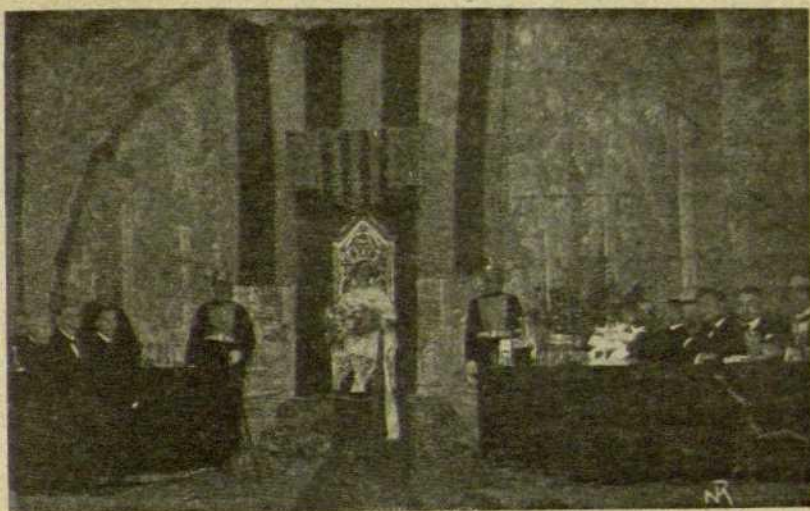

L'Aplec de la Sardana a Vallvidrera

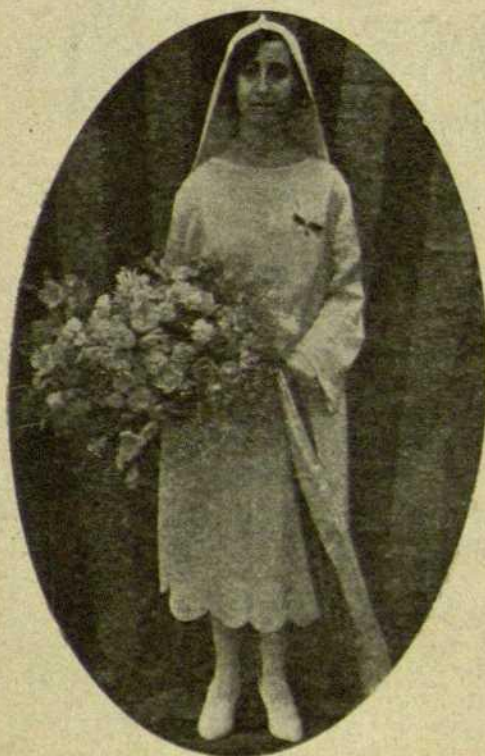

Dos aspectes de tan típica festa patriòtico-popular

(Cls. Sagarra)

**Jocs Florals
celebrais
pels
Pomells de
Joventut, al
Centre
Catòlic
de Sans,
el dia 17 de
juny passat**

ASPECTE DE
L'ESCENARI
DURANT LA
CELEBRACIÓ
DE LA FESTA.

NA MONTSERRAT
ROCAMORA
I CUATRECASES,
REINA DE DITS
JOCs FLORALS.

Actualitats

— Mes de Juny —

Dels Pomells de Joveni

Els Pomells de Sant Martí de Provençals, en sortir de la festa religiosa que darrerament celebraren en aquella barriada.

Aniversari de la mort de Mossèn Cinto

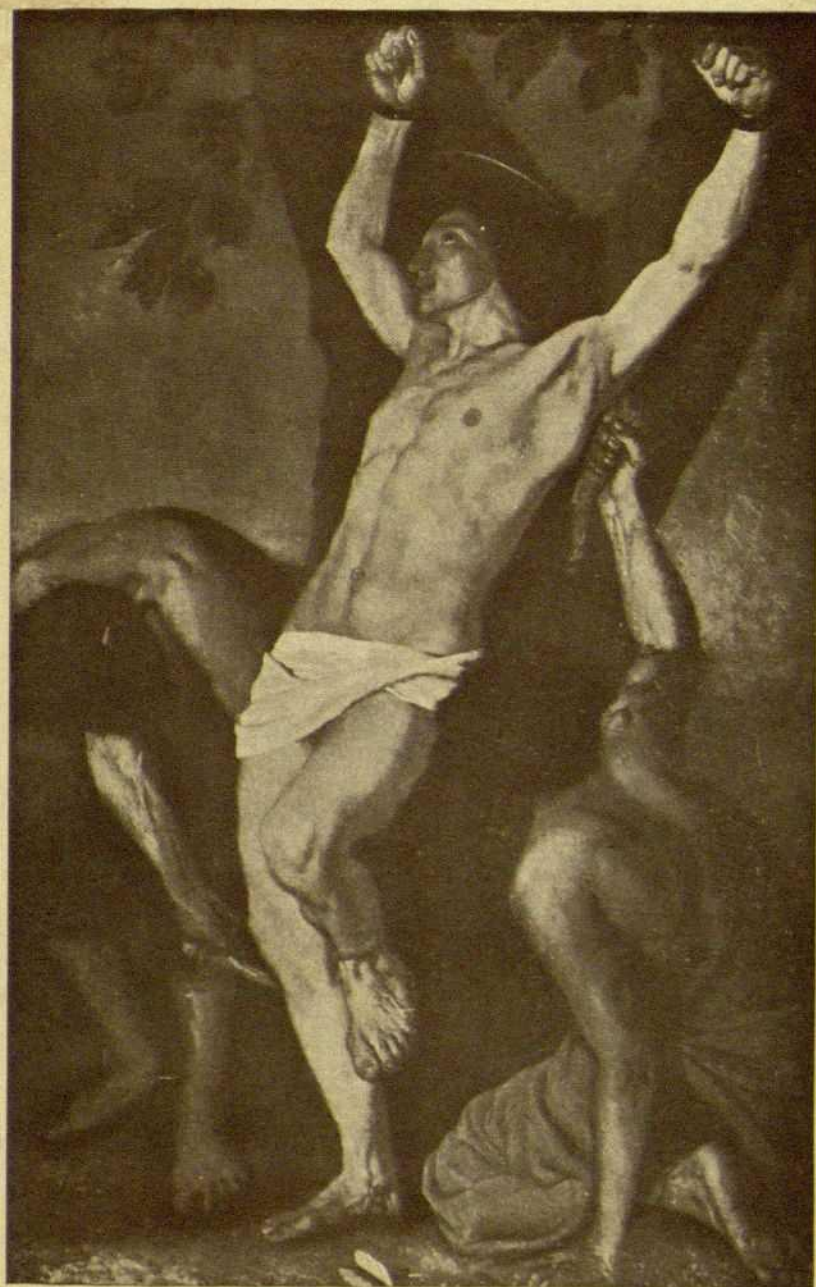
L'Orfeó Mossèn Cinto, que dirigeix el mestre Joan Tomàs, cantant davant de la tomba del gran poeta.

Aplec de la Sardana

Vista general del lloc on hi ha la Font de les Monges, de Montalegre, durant l'aplec que el Foment de la Sardana, de Badalona, hi organitzà darrerament.

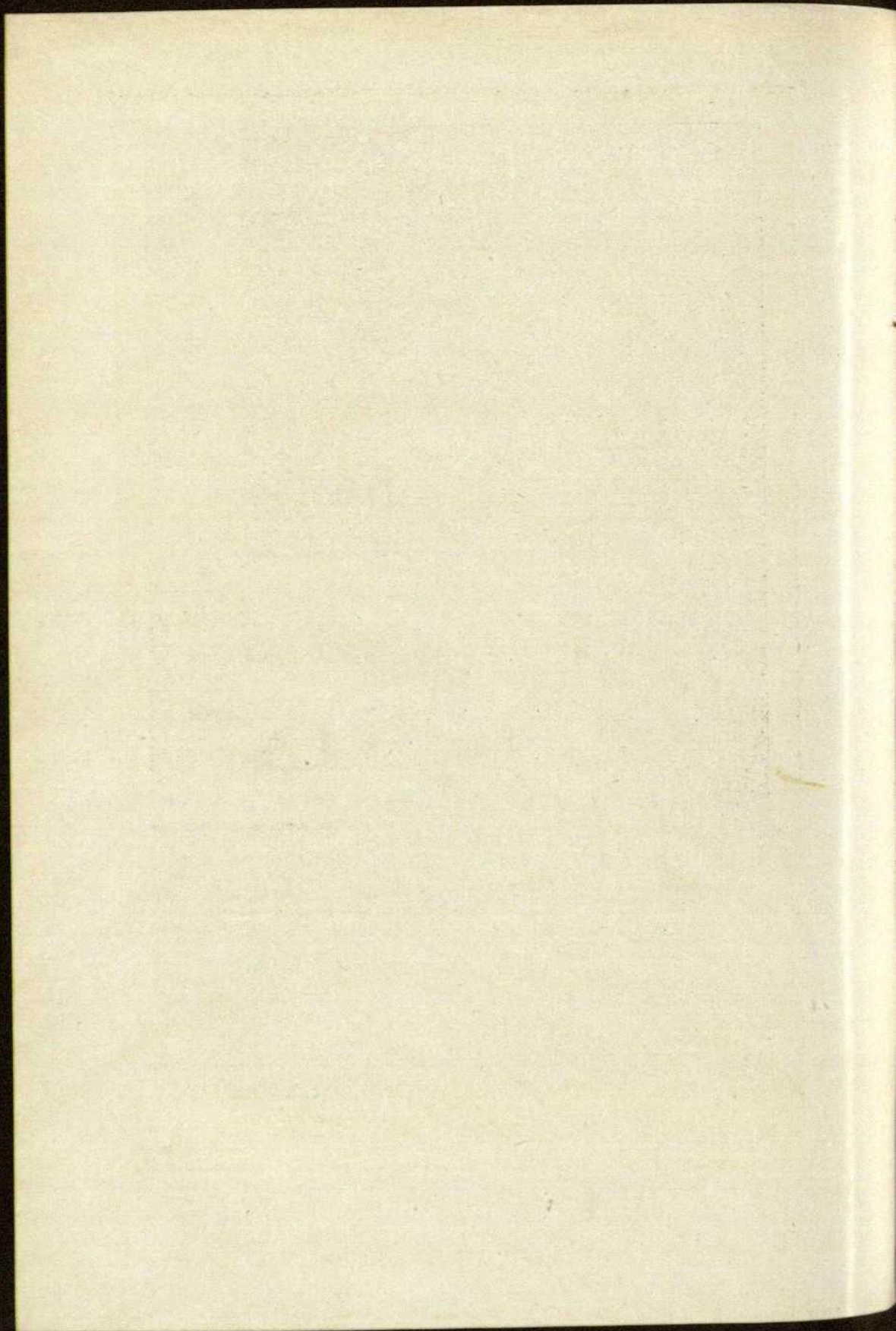
(Cis. Bonet)

SUPLEMENT ARTÍSTIC AL
N.º 67 DE D'ACÍ I D'ALLÀ

Sant Sebastià
Pintura a l'oli, de Simó Gomez

*De la col·lecció
Soler Damiana*

Composició al·legòrica representant l'exportació de la Xocolata a Europa.

«Chocolata Inda. Opusculum de qualitate et natura Chocolatae auctore Antonio Colmenero de Ledesma. (Nürenberg, 1644).

LA XOCOLATA

LA història de les coses més vulgars, a voltes, es totalment desconeguda i, a voltes, és solament coneguda a mitges o de faiso incompleta o errada.

I baldament llur vulgaritat, l'ull curiós o l'esperit recercador estudia els seus orígens i ens en fa el panegíric, els quals sovint són més interessants del què hom creia.

Això que suara queda escrit pot dir-se també de la xocolata.

Certament que gairabé tothom sap que aquest producte es originari d'Amèrica, però en general s'ignoren les circumstàncies que l'acompanyaren fins arribar a la popularitat de què avui gaudeix.

Per això no serà per demés—i escau dins el caràcter de nostre magazine—donar al llegidor alguns detalls sobre la xocolata, la coneixença de la qual ha ultrapassat suara el nombre de 400 anys.

La paraula xocolata se suposa, i no sense fonaments, derivada de «cacao atl» (aigua de cacao) nom que en llavis dels espanyols de-

generà i va corrompre's fins a convertir-se en *chocolate*.

Foren Hernán Cortés i el seu seguici els que feren la coneixença del «cacao atl», que consistia en una barreja de farina de cacao i aigua. Com aquest beuratge no resultava del gust dels espanyols, s'acostumaren a pendre'l amb sucre i altres ingredients.

Els mexicans compraven els grans de cacao com a moneda i amb ells efectuaven tota mena de compres i vendes, la qual cosa féu que els conqueridors s'acostumessin més aviat al cacao.

Les primeres fàbriques de xocolata s'establiren a Espanya. D'aquí, la coneixença del producte passà a Itàlia, després a França i Alemanya, i finalment s'estengué per tot Europa, gairabé al mateix temps que el te i el cafè en començaven la conquesta.

De primer la xocolata va topar amb l'aversion, i especialment els moralistes combateren la nova beguda com a llinadura perillosa, *danyina* i inútil.

LA XOCOLATA, ELIXIR DE LA VIDA
De «De la llengua de l'home i delícies de la
garganta» (Ausbürg 1725)

EL BANY
D'un gravat d'A. Romanet (Paris 1744)
del dibuix de S. Freudenberg.

EL GUST
D'un quadre de G. Spiz:1, de la sèrie «Els cinc
Sentits». (1750)

LA FORMOSA NOIA DE LA XOCOLATA
D'un pastell (1744) de Joan Etienne Liotard.
(Dresdner Gemäldegalerie)

D'un antic manuscrit il·lustrat de Mèxic
Un bevedor de cacao
(Stootliche Bibliothek Wien)

D'un antic manuscrit il·lustrat de Mèxic.—Una car-
ga de cacao aromàtic i un cistell ple de cacao.
(Còdex Mendoza, British Museum, London)

Més avant els metges de l'època l'apoiaren i prescrigueren. És de remarcar que es conserven curiosíssimes *receptes* en les quals es constata la confiança que els mereixia i lo sovint que l'usaven.

Entre els segles 18 i 19, la xocolata es conquerí la bona societat i era dins d'ella la cosa indispensable per a tota mena de reunions, visites i festes.

Dóna bona prova d'això els numerosíssims gravats existents que palesen ço que hi eren aficionades les dames galants del temps rococ.

Després la xocolata anà popularitzant-se més i més, fins arribar als temps actuals, en

que pot dir-se d'ella que és de consum general i absolut.

Arreu hi ha importants fàbriques d'aquest producte, en l'elaboració del qual s'han introduït petites variants a base dels components: vainilla, canyella, ametlles...

En el nostre país es prou sabut que la xocolata és indispensable en tot casament i bateig.

El que cal esmentar és que així com aquí «mengem» la xocolata, en els altres països la «beuen», ja que una volta desfeta no té la consistència gairabé sòlida d'aquí, sinó que no essent gens espessa, és tan diluïda com el cafè amb llet.

G.

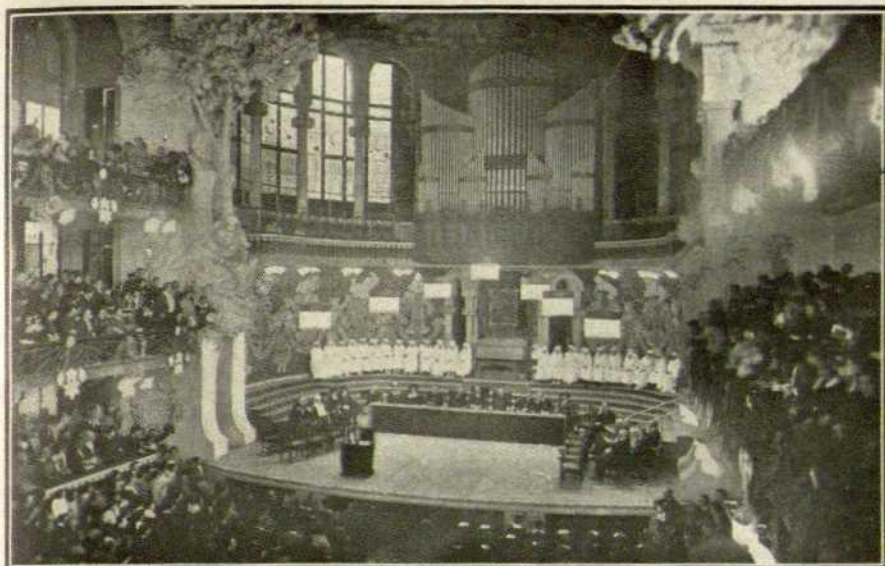
EL DEMATÍ. — De un quadre de Nicolas Lancret (1690-1743), reproduït en gravat per N. de Larmessin (Paris 1750).

Maria dels Angels Mateu i Pla

† a Campins el dia 20 de març del present any

Digna corona de flors d'amor i admiració dedicada a la bona memòria de la senyoreta Mateu i Pla, fou la solemnia vetllada que organitzaren les diverses entitats benèfiques a les quals l'enyorada benefactora havia pertangut. Aquest acte necrològic es celebrà a la gran Sala del Palau de la Música Catalana, on eminents homes lloaren la fecunda i benemèrita actuació, en bé dels humils, de l'amiga morta en la flor de la vida i de la seva obra. Si la paraula càlida dels oradors fou com un vel daurat que cobrirà per sempre més el record de la preclara damisel·la, els aplaudiments de la concurrència, tota d'esperits fervorosos d'afecte envers a l'homenatjada, foren com un auri i olorós encens d'admiració i agraïment, que s'en pujava el cel a aureolar a la difecta amiga de tots.

L'hemicicle del Palau, durant la celebració de l'acte.

L'homenatge a Maria dels Angels Mateu i Pla al Palau de la Música Catalana

Aspecte de la grandiosa sala, plena d'admiradors de l'exíma benefactora, durant l'homenatge
(Cls. Sagarra)

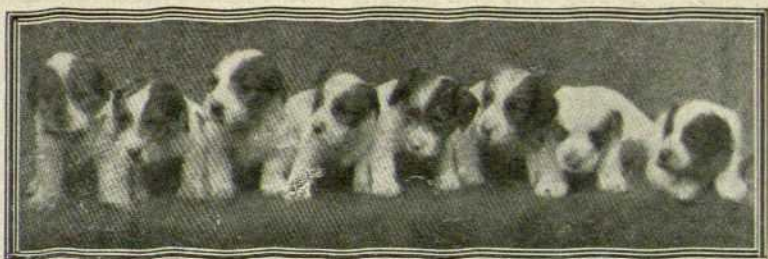
Pathé-Baby

EL CINEMA A CASA

Genial adaptació del cinema per a família, el Pathé-Baby porta a sa casa una font inesgotable de distracció, un mitjà poderós i fecund d'ensenyança per medi de la imatge. Cada pel·lícula és un tros de vida: còmica, dramàtica, instructiva, segons vostè esculli.

DEMANI CATÀLEGS I FULLETS A

PATHÉ-BABY. Societat Anònima Espanyola
Rambla Catalunya, 8. Barcelona. Telèfon 2664-A.

D'UNA EXPOSICIO DE GOSSOS

La benemèrita Associació Protectora d' Animals i Plantes de Catalunya una vegada més ha donat una ben simpàtica nota amb la celebració de la interessant Exposició canina, que darrerament estigué oberta al Turó Parc.

Tal mena de manifestacions, que en altres països més avançats que el nostre són cosa corrent, tenen, al nostre entendre, una major importància de la que en el nostre s'hi dona. I és que en nosaltres això, més que un concurs on es cerca amb el millorament de la raça l'amor als animals o bé a les plantes, és quasi encara només que un concurs d'un banal *l'urment*. De sovintejar més tal mena d'exposicions, això s'evitaria a no trigar. Si el públic, en lloc de veure que aquestes exposicions sols són ara manifestacions esporàdiques de relativa eficàcia, es trobés amb que sovint se n'organitzen, ja siga igualment de gossos o d'altres animals domèstics, o bé de plantes casolanes

i exòtiques, de flors i de fruites, etc., etc., es sentiria més impel·lit a concorre-hi, amb la qual cosa es lograria

aquella emulació que dona, ultra una major importància a tals manifestacions, els eficaços resultats que es persegueixen.

No és que en dir això vulguem donar cap lliçó a l'honorable Associació Protectora d' Animals i Plantes: prou fa i ha fet ja en la seva llarga i profitosa vida; si que volem, però, fer notar als nostres lectors la importància de tals manifestacions, a les quals deuen contribuir ajudant a l'entitat que fins ara se n'ha preocupat tan patriòticament, a complint una missió digna de les més altes lloances. Pensem que l'amor als animals i a les plantes fa més grans els pobles que no pas la seva àrea geogràfica. Un poble gran sense aquest amor és no res, i un poble petit ple de flors i ocells i arbres, és un realme vastíssim, perquè és l'amor que l'en fa. ¡mireu si n'és d'ample l'amor!...

El Bobí va de les festes

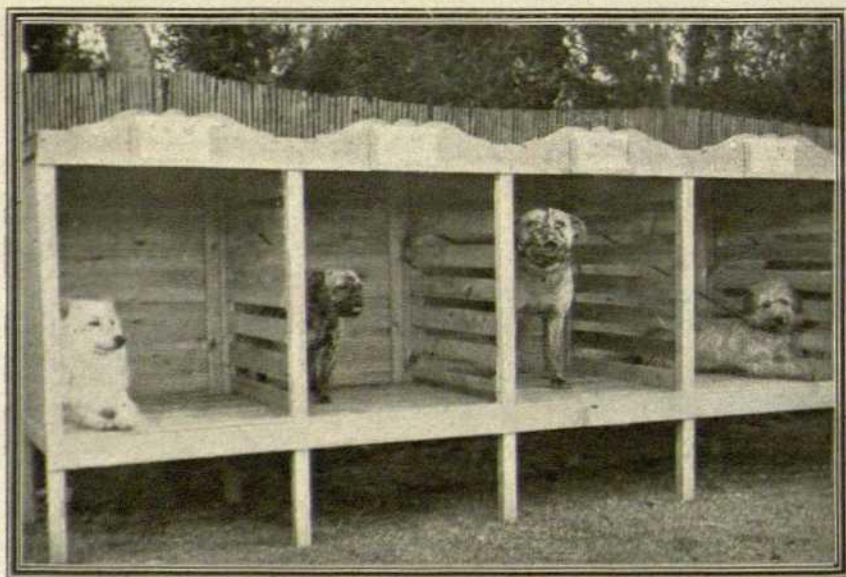

Dos bells exemplars de raça, que figuraven a l'Exposició del Turó-Parc

Dos «falders» de casa bona

L'Exposició de Gosos, organitzada al Juró-Parc

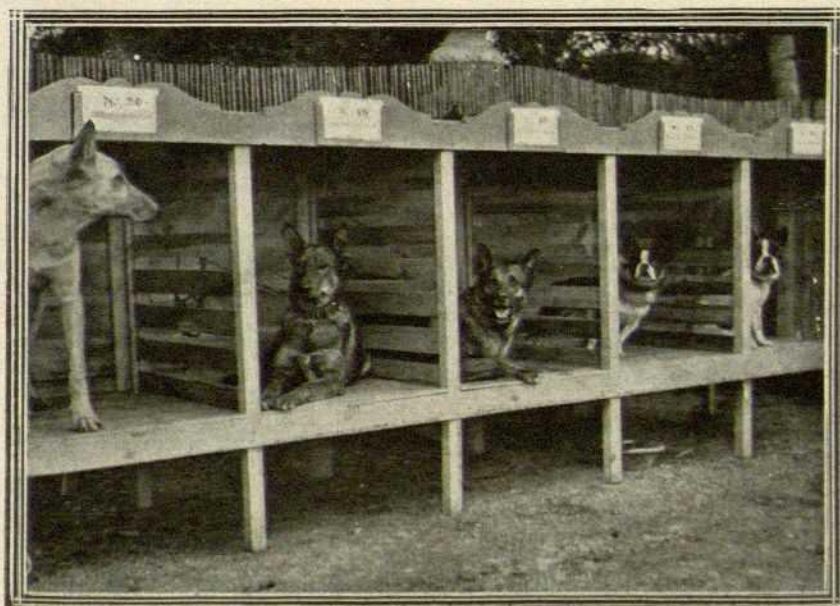

Gos de trineu — Dos «bull-dog» — Gos d'atura

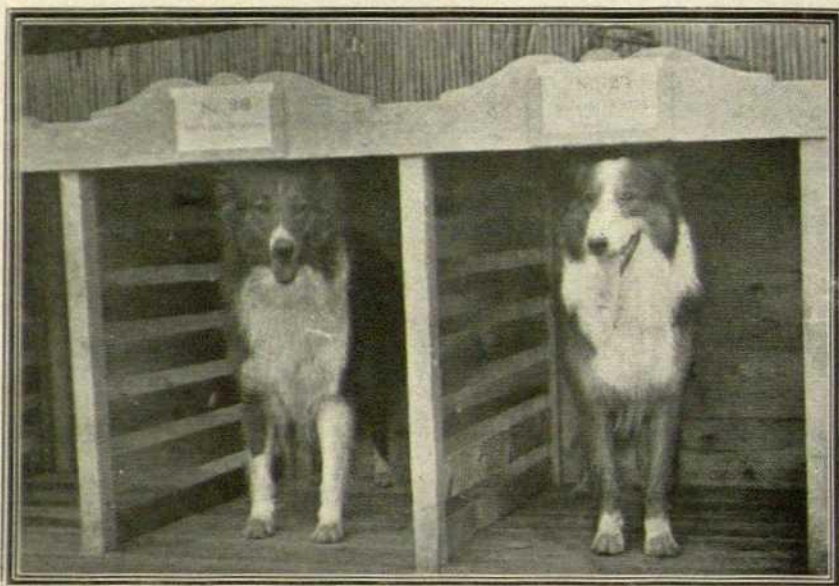

Altres «falders» de pura raça

per l'Associació Protectora d'Animals i Plantes de Catalunya

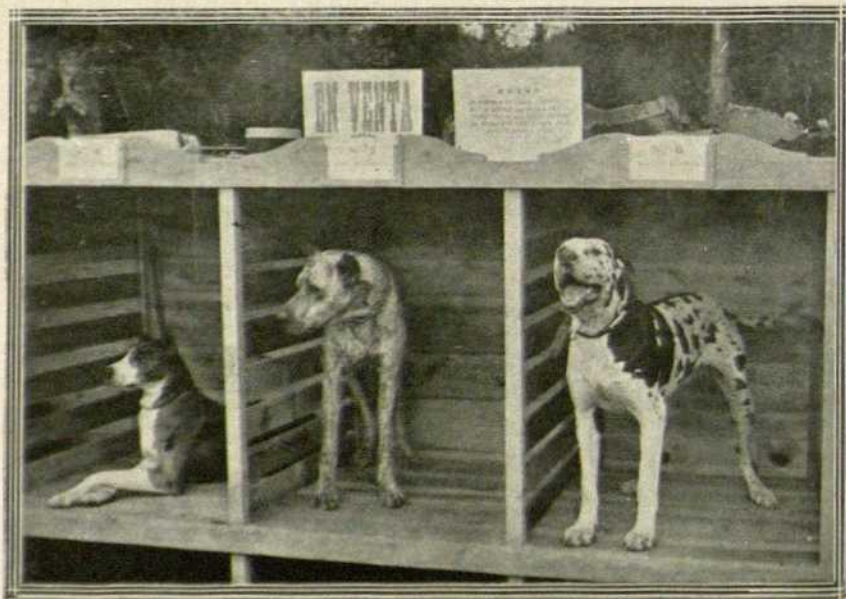

Diversos bells exemplars de gossos guardians

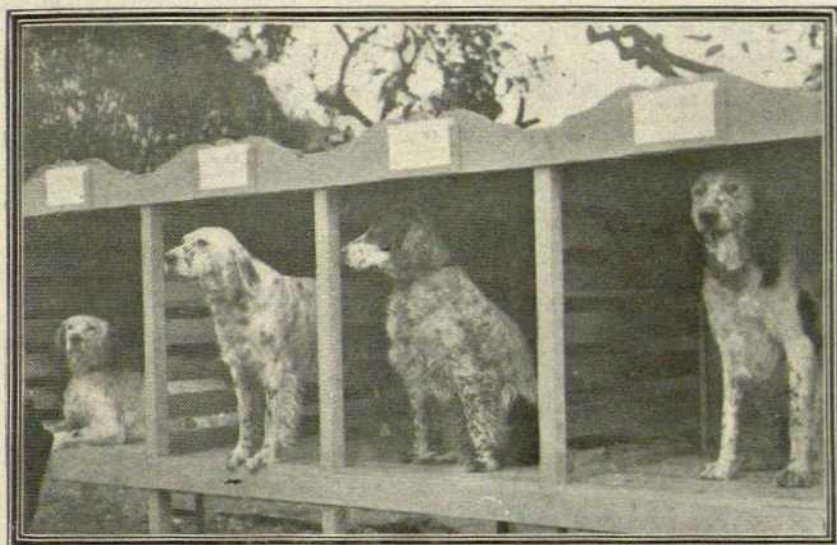

Dos magnífics exemplars de luxe

L'Exposició de Gossos, organitzada al Juró-Parc

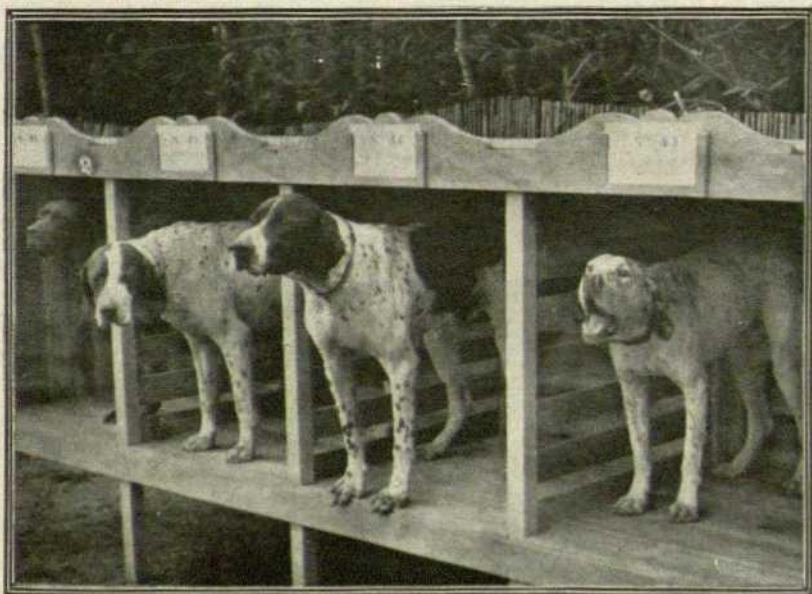

Tres braus mastins

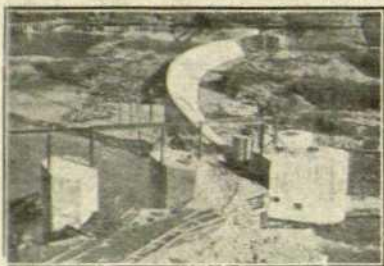

Quatre magnífics gossos caçadors

per l'Associació Protectora d'Animals i Plantes de Catalunya

Tres bells perdiguers i un fort masti

Resclosa d'hormigó — alçada, 2'60 mts. i llargada 125 mts. — per a l'aprofitament hidràulic que posseïx D.ª Tecla Sala, a Roda (Vich).

Pont sobre el riu Ter, a Oris (Torrelló)
"Colònia Calvet"

Cases per a obrers a Oris (Torrelló),
"Colònia Calvet"

Fàbrica de filats i teixits, a Castellgalí,
de Successor Fill de Isidre Carne.

F. VIVES PONS

ENGINEYER INDUSTRIAL

Projectes i direcció per a
la construcció d'obres per
aprofitaments hidràulics,
edificis per a la indústria;
centrals elèctriques, etc.
Especialitats en fàbriques
:: de filats i teixits ::

Telegrams
i Telefonemes
"VIVEPONS"

GIRONA, 112
TELÉFON 623 6

BARCELONA

EL JURAT QUALIFICADOR

Josep Conangla, President; Pere Boquet, Secretari; Josep López Franch, Marià Grau, Mossèn Josep M. Borotau, Vocals

Els Jocs Florals Catalans de Cuba

Amb pompa inusitada, segons la premissa cubana i les diverses notícies particulars que en tenim, es celebraren el dia 6 de maig aquests importants Jocs Florals, mercès al patriotisme i a l'abnegació d'uns quants bons i entusiastes catalans, que resideixen a Santiago de Cuba.

La llengua catalana, en la més alta expressió en què es poden manifestar totes les llengües, que és la poesia, s'ha manifestat suara esplendorosament en tan llu-

nyanes terres, on Catalunya hi té una ben digna representació en els cors d'aquest magnífic estol de patriotes que, tot lluitant per la pròpia vida, lluiten plens de fe i amor per la grandesa de llur Pàtria. La poesia, la literatura catalana, cada dia més brillant i conqueridora de majors prerrogatives i honors com ho demostren aquests Jocs Florals en els quals hi han concorregut 254 composicions, ha estat solemnement honorada, no sols pels qui

LA CORT D'AMOR

Srtes. Madrona Muntal, Elena Cristòfol, Teresina Soldevila, Maria Oriol, Encarnació Conangla, Pepeta Estapé.
Patges: Nenes Claramunt i Rovira

com a catalans l'han d'estimar, sinó per tota la intel·lectualitat cubana, per la qual els primers Jocs Florals Catalans de Cuba ha estat un altíssim exemple que a ben segur imitaran, com ho fa esperar l'entusiasme i admiració que li despertà la nostra gaia festa.

I aquesta importància, aquest interès pels Jocs Florals de Cuba, no sols el sentiren els catalans que hi resideixen, el sentiren també tots els literats d'ací, perquè, cal dir-ho, poques, poquíssimes vegades, per no dir mai, s'havia vist un cartell en el qual els premis fossin tan importants.

L'esforç, doncs, la generositat dels nostres germans de Santiago de Cuba és

digne de totes les lloances i per això és que D'ACÍ I D'ALLÀ, en publicar la gentilíssima Reina de la Festa, símbol de la Pàtria dels nostres ideals, i la seva Cort d'Amor i l'il·lustre Jurat que judicà les composicions, fa constar la seva més sentida felicitació a tots, i especialment al Consistori dels Jocs Florals Catalans de Cuba, als quals desitja una llarga i esplendorosa existència.

Rebin també la nostra coral felicitació tots els autors premiats, i especialment els senyors Ignasi Iglesias, l'eminent dramaturg que guanyà la Flor Natural, i els senyors Antoni Ollé i Bertran i Antoni Balasch, que obtingueren, respectivament, l'Englantina i la Viola.

La Reina dels Jocs Florals Catalans
de Santiago de Cuba

La gentil senyoreta Sulàlia Muntal i Blanch, Reina de la Festa

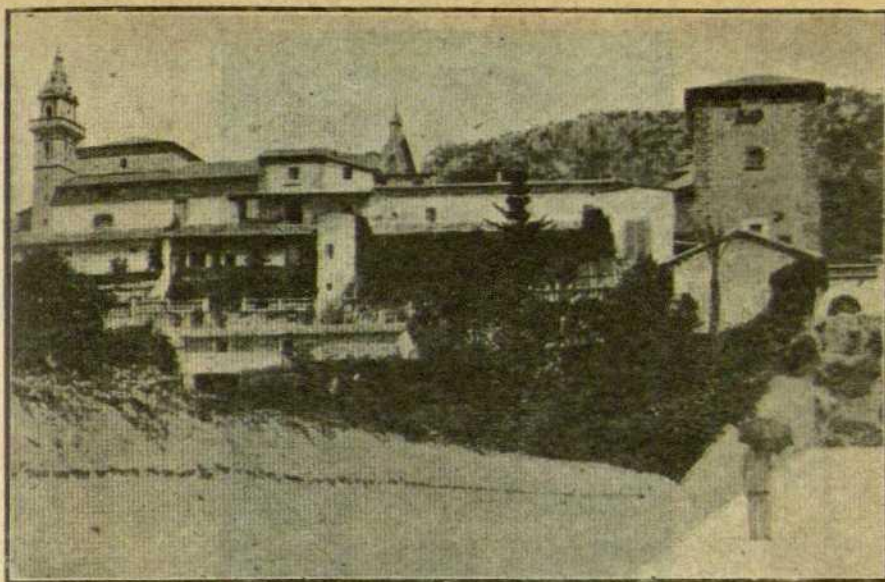
Pianos ANGELUS

Els primers i més artístics de tots els pianos automàtics coneguts. Els pianos "ANGELUS" són els únics que per mitjà dels diafragmes neumàtics, la palanca de frasseig i el melodant, amb artístyle, imiten per complert la mà de l'artista. ∞ Audicions a totes hores.

AGUSTÍ GUARRO

Angelus-Hall. Rambla Catalunya, 7

BARCELONA

LA CARTOIXA DE VALDEMOSA

Lloc on sojornaren durant un hivern Frederic Chopin, el gran músic polonès, i George Sand, l'eminent novel·lista francesa

L'hivern mallorquí de la George Sand

Per Josep Maria Junoy

Havem, nosaltres, passat dos o tres hiverns espaiats a la illa de Mallorca.

Recordem que un d'aquests hiverns fou bastant boirós i emplujat.

No per això ens havem decidit, ni de molt, a escriure un llibre contra Mallorca, com féu la George Sand.

No sabem, però, què haguéssim fet si, a més a més de no trobar la Mallorca, la illa daurada, la illa radiant de sol i ensotxada de blau fermissim i permanent, que somniàvem, ens haguéssim un jorn adonat d'unes quantes puces fregides damunt la vianda saborosa d'un pollastre rostit.

Aquest fatal accident, segons ens conta l'autor d'*Un hiver à Majorque*, li esdevingué més d'una volta durant el seu sojorn a Valldemosa.

Les puces, inoportunes i enutjoses, com sempre, prenen una importància verament catastròfica en aquest cas.

Tota la diatriba, tota l'animadversió, tota l'antipatia rencuniosa *sandianes* antimallorquitzants reposen damunt aquests quants minúsculs insectes.

No siguem excessius, tanmateix. En el fons del llibre de la George Sand hi ha quelcom que no són precisament les puces en el pollastre rostit. Quelcom de

FREDERIC CHOPIN

més pregon i seriós: el mal romàntic que arrossegava ella i tots els que l'entornaven; el mal romàntic fonamentat en el malentès entre la intel·ligència i el sentiment, entre la realitat i el somni o el semi-somni...

Després d'una curta estada a Palma de Mallorca, escriu la Sand en el seu llibre:

«Sortirem cap a Valldemosa un matí serè i clar, i prenguérem possessió de la nostra Cartoixa al bell mig d'una d'aquelles serralades de sol tardorenc que serien, però, cada dia més i més rares i escauceres...»

A la Cartoixa de Valldemosa—cantada després per tants de poetes i pintada per tants de pintors,—la George Sand hi visqué una vida equívoca i teatral en extrem, plena de generositats i entusiasmes i de rampells i snobismes, en companyia del

compositor Chopin, tísic rematat, que portaba ja marcades en el rostre pàl·lid i magre les senyals d'una mort propera.

Les maneres desinvoltes de la Sand—no oblidem que s'abillava sovint d'home i que fumava en públic cigars superlatius—i la seva relació irregular amb el músic polonès, l'havien descentrada i feta mal veure per l'opinió general dels habitants del país, als quals ella, per la seva banda, en lloc de suavitzar i de fer-se perdonar per amabilitats i gentileeses, es complagué en provocar, en exacerbar, en desafiar gairebé.

Certament, en altres indrets on la raça hagués estat menys pacífica i de bona jeia, no sabem pas si la George Sand, probablement, no se n'hagués sortit tan bé.

La situació, en els darrers mesos, esdevingué intolerable.

GEORGE SAND

Retrat de l'eminent escriptora romàntica, en traço d'home,
existent al Museu Carnavalet, a París

Els fenòmens atmosfèrics d'aquell any hi aportaren una agravació. El no veure el sol durant dies i dies exasperà la parella de nòrdics freturosos de cadmi ardent. Allò era un engany, allò era una farsa, allò era una tràgica facècia. La pluja queia de dia i de nit a bots i barrals.

George Sand i Chopin es consumen en el propi suc de la tristesa i del despit llurs.

Foren els pobres mallorquins els que havien de pagar la festa.

L'aventura finí. El músic i l'escriptora embarcaren de nou, fugint de Mallorca talment com de la pesta, en un paquebot francès.

Allí recobrà ella l'esperit, els sentits i el sentiment relatiu de la mesura, reintegrada a les seves preocupacions, a un ambient social amic i favorable, davant un públic sensible a les seves grans inquietuds i a la seva gran pose.

El llibre que ens conta aquesta estada de la Sand a la illa de Mallorca, és certament un llibre d'excés, un llibre de sàtira.

Millor que un llibre, és un atac de nervis.

Si no hagués tingut la George Sand aquells ulls tan negres i avellutats, i aquella cabellera de tenebres, i aquella boca deliciosament molsuda; si no haguéssim tingut nosaltres, avui, per atzar, aquest rar retrat—que reproduïm,—on apareix picantment vestida d'home amb el pintoresc copalta pretèrit encimbellat amb tanta gràcia; si no hagués ella escrit aquelles poques pàgines admirables de paisatgisme mallorquí que floreixen, a malgrat de tot, en el seu llibre; nosaltres, amants entusiastes i fidels de Mallorca, haguérem escrit, sens dubte, de la George Sand uns penjaments semblants als que d'ella esgrigué Baudelaire, que no la podia veure, com hom diu vulgarment, ni en pintura...

El meu darrer tracte amb en Lluís

SEMPRE havia cregut que el meu amic Lluís ** no excel·lia, per usar d'un eufemisme, en lucidesa de cervell, i que quelcom com un enlluernament crònic, mena de tel cerebral, anquilosava les seves funcions intel·lectuals amb palès desavantatge per a la persona. El darrer esdeveniment m'ho ha confirmat de ple a ple.

En Lluís, entre altres defectes, pateix del mal de parlar molt de pressa, massa de pressa, molt més de pressa que no pas pensa. Sovint emet els sons vocals molt abans d'haver terminat la coordinació d'idees, amb natural resultat d'un galimaties llastimós.

Com a bon amic, jo li he fet esment mantes vegades, recomanant-li de passar un espai de temps bastant llarg, com més llarg millor, en algun recó de món ben tranquil i solitari—alguna illa oceànica, per ventura, no predisposada a terratrèmols o sobtades erupcions volcàniques.—A fi de donar un repòs absolut al seu cervell sobreexcitat i assajar de guarir la premissió intempestiva de sons, li convé un llarg i reposat sojorn entre éssers de parla enrevessada i, sobretot, ben incompreensible, per a uns i altres.

Sempre se n'ha rigut, ell, dels meus consells; però el que és ara, si després de la darrera feta no agafa cuita-corrents el primer vaixell que surti cap al Desconegut sense parar, el més aprop, fins a Honolulu o Taku-Taku, faig la prometença davant dels homes i del «Bureau de Postes» del «Boulevard» dels Italians, a París, de no adreçar-li mai més la paraula.

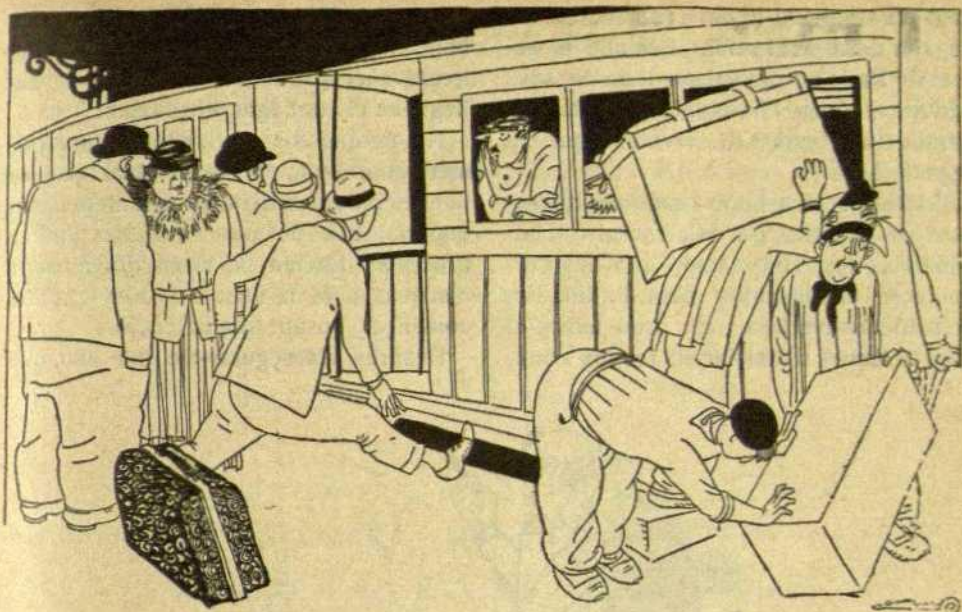
Feia dies que li repetia, cada vegada que ens trobàvem.

—Ves que marxo cap a Brussel·les dintre molt pocs dies. Si vols que, aprofitant el meu pas per París, on sojornaré segurament dos dies,—car et confesso que no em veig amb cor de passar-hi de llarg—et resolgui algun dels molts assumptes teus en aquella capital, no esperis el darrer moment per dir-m'ho. Pensa que a última hora estaré enfeinat i no podré atendre't!

Em prometia tenir-ho en compte i se'n anava cada vegada sense deixar-me res. Així arribà el dia de la partida. En Lluís m'havia promès de venir a acomiadar-me a l'estació, i, amb certa angúnia, estava veient com s'acostava el moment de sortir i en Lluís no apareixia. Anava ja a pujar al vagó quan, obrint-se pas entre la gent i els carretons, el veig corrent cap a mi, tot esbufegant.

—Estava segur de no veure't ja. Sempre seràs el mateix tocatardà!

—Perdona, noi—digué, mentre s'eixugava el front mullat—però el desvetllador m'ha fet el ximple i l'ha donat per no sonar, aquest matí. D'ençà que vaig fer-lo examinar, un dia d'enfebliment mental, per un tècnic, no ha fet ja res més de bo. Abans anava encara *relativament* bé; no s'avançava mai més d'una hora en tota la nit i ho feia tan matemàticament, que no calia sinó posar-lo a una hora més tard de la que volies llevar-te, per a ésser desvetllat puntualment. Però ara, no hi ha manera d'ensopegar-lo ni per casualitat. He provat totes les combinacions

...el velg corrent cap a mt, tot esbufegant. (Pàg. 532).

possibles, d'hora en hora, de quart en quart, endavant i enrera: inexorablement el rellotge sona sempre una hora abans del temps convingut; tret dels dies en què em convé de llevar-me aviat. Llavors no sona, senzillament, a cap hora, com avui...

El tren anava a arrencar i en prou feines vaig poder interrompre el parlo-teig desenfrenat de l'incorregible, per a dir-li:

—No vols res de París, tanmateix?

—Ahl malviatge! Ho anava a oblidar... Sí: tinc un assumpte importantíssim al qual podries personalment donar un toc de mà. T'he escrit els detalls en aquest paper... Té, ves d'arranjar-ho tan bé com puguis, ja ho trobaràs clarament exposat aquí. T'he l'encarrego en gran manera. I moltes gràcies per endavant. Bon viatge!

A corre-cuita vaig embutxacar el paper i, encaixant, ens acomiadàrem.

—A reveure!

Fins el darrer moment vaig obirar el mocador blanc que volejava.

—«Paris! Tout le monde descend!» —
Paris! Vila de somnis i esperances! Vila... (Atura't, ploma, que no es tracta de fer cap panegíric, ara).

Quai d'Orsay.

—«Porteur! Prenez...» Però em sembla que sou català; m'erro?

En efecte: aquells ulls mig adormits, desdenyosos; aquell posat de tant-se-me'n-dóna, encisador, inimitable; aquell aire de superioritat incontestablement reconeguda, de benvolença, de protecció quasi, no m'han enganyat pas.

—Què hi féu per aquests indrets? ¿No enyoreu el sol de casa?

—Prou! Però m'ha fet por el del Marrocl...

Sortida. Aquest París és inigualat! Aquesta exclamació s'escapa involuntàriament cada vegada que se'l reveu. Es debades que hom hi vagi alguna vegada amb el partit-près de menysprear-lo; amb l'oberta intenció de bescantar-lo, de combatre la seva fama mundial... N'hi ha

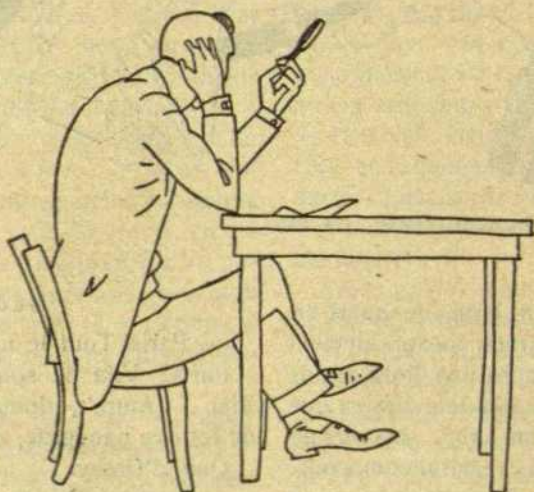
prou d'entrellucar-lo per a romandre cada vegada desarmat i retut. I és que el secret de París no rau solament en la seva beutat, sinó en l'harmonia, aquella harmonia tan fantàstica, secular, que hi regnal

Ens adrecem a l'hotel habitual, travessant les Tulleries, pel «Carrousel», i bocabadant-nos, com sempre, davant l'espectacle calidoscòpic dels jardins en eclosió meravellosa. En prou feines si hom té temps d'atalaiar els reconcs cone-

hores disponibles. Amb l'afany amb què hom emprèn un assumpte negligit, vaig treure'm el paper de la butxaca i vaig llegir-ne el contingut, atentament.

No és que fos molt llarg; però, a primer recorregut, em va semblar que, en poques paraules, hi havia més atapeïment material que no pas en mants llibres groixuts. Encara no havia tingut temps d'arribar a la fi, que ja l'havia tornat a començar, posant tota l'atenció.

Després d'assegurar-me que allò que

... Em sabia greu ronsejar-hi massa, però calia que el tornés a llegir.

guts, que hom es troba a l'hotel. Car els taxis de París poden ésser petits i tronats (fins fa poc, això de tronats), però com a córrer no tenen parió, malgrat els entrebancaments d'un tràfec tan enorme.

Baixem a l'hotel i passem el dia recorrent els reconcs i reconets estimats.

Tan sols a l'endemà de la meua arribada a París, o sigui el dia en què havia de continuar cap a Brussel·les, vaig recordar-me de l'encàrrec d'en Lluís. Quin descuit! Si arribo a adonar-m'en més tard gairebé no em resta temps per a complaure'l. Sortosament, encara tinc moltes

llegia era realment el paper d'en Lluís i no alguna explicació del relativisme o algun article d'en Junoy, vaig començar de bell nou la llegida del paper, poc a poc, molt atentament.

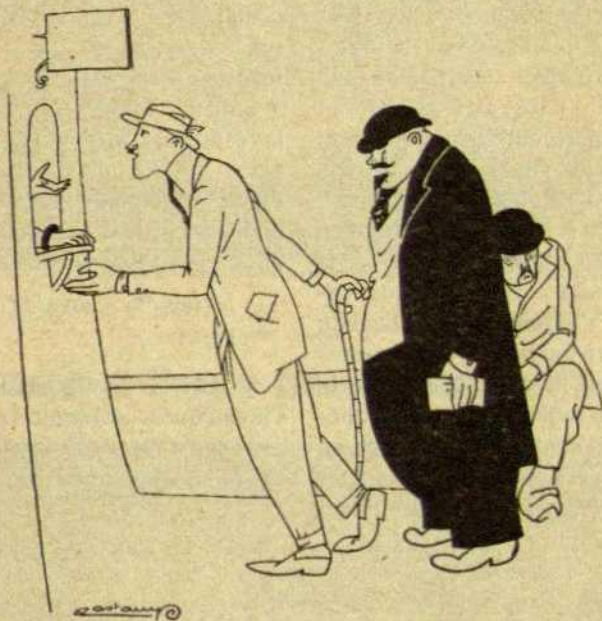
En acabar, vaig haver de llevar-me el barret que portava posat a punt de sortir. Tanmateix no m'havia adonat de la calor d'aquell dial... Vaig eixugar-me el front i vaig agafar el paper amb mans tremoloses. Em sabia greu ronsejar-hi massa, però calia que el tornés a llegir.

Després de la quarta vegada, el cap em rodava una mica i vaig asseure'm. Grosses gotes de suor rodolaven pel meu front i una angúnia neguitosa em feia tre-

molar els dits. Començava a pressentir un fracàs... Decidit a comprendre o morir, vaig començar, per cinquena vegada, la lectura de les poques ratlles, amb molta d'atenció, examinant cada frase, sospesant cada paraula, gairebé confegint cada mot lletra per lletra...

Vaig demanar una llimonada al «garçon» i vaig començar per sisena vegada. A l'acabament, van haver de portar-me a

sieur» Jules Vermont, que es troba actualment en situació bastant difícil degut al capteniment pecaminós del seu fill matoradada en Marius Vermont, mullerat amb la filla d'un ric marxant de vins de Marsella, «Monsieur» Henri Bric, amb qui he fet algunes operacions, el qual es troba actualment a París, «Rue» Montrouge, núm. 3. Despitat per no veure correspostes les seves demandes sovint-

Satisfet, anava a trametre, per telègraf, la resposta que m'havia demanat el meu amic. (Pàg. 536)

braços al llit i fer-me a corre-cuita una tassa de til·la.

I ningú que sabés el català, que pogués ajudar el meu cervell endurit! Però no, tota la vida m'averkonyiria de no haver pogut complir l'encàrrec d'un meu amic per embriaguesa mental. Heu's ací les conseqüències de la nit orgiaca anterior! Procurant refrenar la meua excitació, amb tota la sang freda possible, vaig començar la lectura del paper, per setena vegada:

«Aniràs al «Boulevard Magenta», número 15, on viu l'antic recaudador «Mon-

tejadés, m'ha amenaçat amb un procés indigne que caldria evitar. Per a això, i amb tot i suposar que es presentaran dificultats, per tal com aduirà probablement, encara que no és segur, en defensa seva, la remesa de diners que, segons pretén, ha fet per mitjà del seu apoderat «Monsieur» Charles Laporte, «Rue» de Montagne, núm. 55, fa bastants dies (encara que tinc la seguretat que és un pocavergonya que refusava sempre de respondre a les meves lletres), per bé que l'altre ho negui sempre, insistint en les seves acusacions. Ves-hi, sense que se n'assa-

benti en Vermont, a fi de no embullar més l'assumpte, encara que és palès que la filla s'oposaria al divorci. Tot aquest assumpte, porta'l el més secretament possible i arrecerant-te, sobretot, de les amenaces del pare. Dóna'm una resposta concreta tan aviat com puguis.»

Hi havia quelcom que no acabava de fer-se obirador. Sembla que em deia d'anar, d'antuvi, al «Boulevard» Magenta, número 15; però qui és el que l'amenaçava amb un procés indigne? I per què? ¿Qui és el que pretenia haver-li remès els diners, el fill o algun dels pares? No hi ha dubte que hi havia algú que era un poca-vergonya, però qui? ¿Era l'apoderat o l'altre? Em deia d'anar també a casa d'en Laporte, em sembla; o potser quan deia «ves-hi» es referia al ximple d'en Vermont? El que era palès és que havia d'anar a casa d'algú. D'altra banda, calia que portés l'assumpte secretament; però de quin pare havia d'arredossar-me? I en tot això, què hi tenia que veure la filla? ¿I per què redimoni s'havia d'operar el divorci? ¿I com era possible de no embullar més l'assumpte, per tots els déus? Tanmateix, *per* què havia d'anar

a casa d'en Vermont, o del procurador, o del marxant de vins, o de qui fos, i *què* havia de resoldre, i *quina* resposta havia de donar? ¿I quin paper hi feia, jo, en tot això? Però...

Era ja cap al caient de la tarda quan entrava al «Bureau de Postes» del «Boulevard des Italiens». El meu rostre atuit palesava les senyals d'un «surménage» colpidor; però una fermesa divinal il·luminava els meus trets extenuats. M'havia costat, fins llavors havia estat maldant-hi, sense dinar ni res; però, tanmateix, havia resolt l'assumpte.

Satisfet, anava a trametre, per telègraf, la resposta que m'havia demanat el meu amic. Tenia la seguretat d'haver-la concretat tan com es podia. Amb el sentiment del just, vaig donar el següent telegrama per a la seva transmissió:

«Lluís ** Carrer ** Barcelona
Asel»

I, amb la consciència tranquil·la de l'home que ha acomplert el seu deure, vaig anar-me'n tot xano-xano cap a l'estació del Nord a agafar el 18.20 vers Brussel·les.

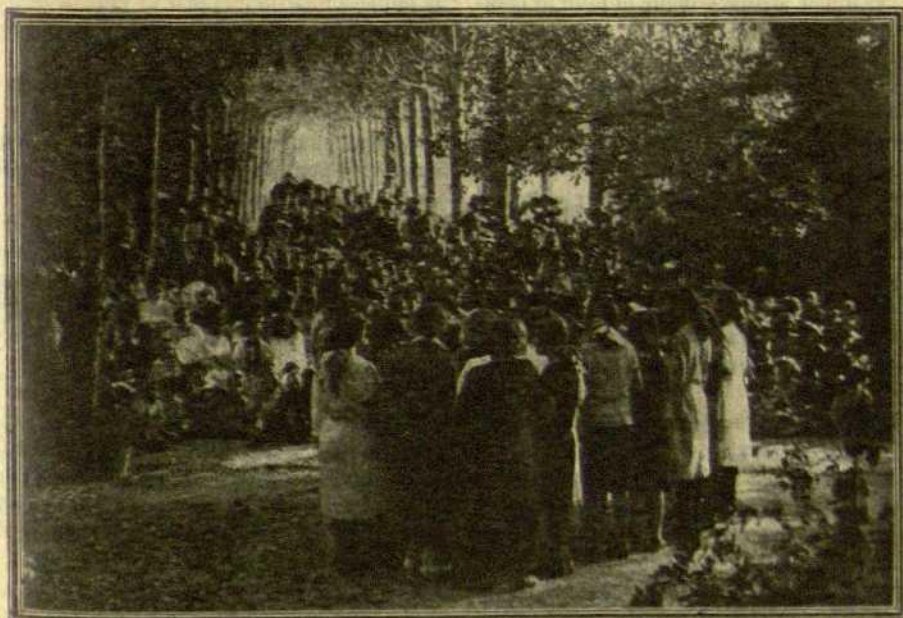
RICARD FERRER

Deixebles de Vilajoana, representant un quadret literari, amb motiu de l'aniversari de la mort de l'il·lustre autor de *Cantgo*

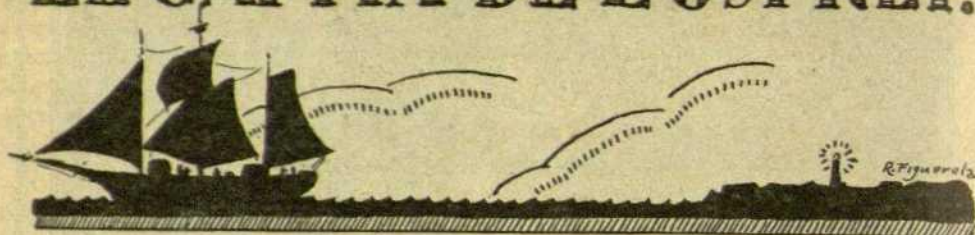
De l'homenatge a Mossèn Cinto, celebrat a Vilajoana

El chor de Vilajoana, dirigit pel mestre Llongueras, cantant durant la festa

(Cls. Sagarra)

EL CAPITÀ DE L'OSPREY.

A Isabel Llimona

REN tres quarts de sis del matí quan el pilot de la barca de vela «Osprey» pujà a coberta per veure si tornava el capità que s'havia quedat

a dormir en terra i que ja es retrassava un xic.

Passaren deu minuts abans de que es deixés obirar en el moll i el pilot veié amb sorpresa que s'estintolava en el braç d'una gentil noia d'uns vint anys i que caminava bo i coixejant.

—Per fi heu arribat—digué el pilot al capità, esclariant-se-li la faç.—Ja començava a tèmer que no vindrieu.

—I no vinc pas—féu el capità.—La gota m'ha atacat ben malament. La meva filla em substituirà i jo vaig a entornar-me'n al llit fins que em posi millor.

—Ara us el vaig a fer—contestà el pilot.

—Vull dir que vaig a ficar-me al llit de casa—digué el capità enutjat.—Necessito que es captinguin de mi i que m'assisteixin.

El pilot restà tot confós.

—Però per ventura voleu dir que aquesta donzella és la que ve a bord en lloc de vos?—digué el pilot.

—Això cabalment és el que he dit. Sap de l'ofici tant com jo, ja que a bord ha viscut amb mi fins que ha estat una dona feta. Vos rebreu les ordres d'ella. I, per què xiuleu així? Per ventura no puc fer jo el que em plagui amb la meva barca pròpia?

—Naturalment que podeu fer-ho—contestà el pilot secament;—però suposo que jo també puc xiular si vull; fins ara no he sentit pas dir que estigués prohibit.

—Fes-me un petó, Marga, i ves a bord—

digué el capità estintolant-se en el seu bastó i donant la galta a la seva filla, que, obeint, li féu un besar de compliment en la cella esquerra i saltà amb lleugeresa a bord.

—Arria—digué com qui sap bé l'ofici, agafant un arpó i empenyent-lo contra el moll.—Adeussiau, pare; aneu de dret cap a casa, que el cotxe vos està esperant.

—Sí, sí, estimada—digué molt content el pare, els ulls del qual s'humitejaren d'orgull i satisfacció en veure la seva filla que es treia la jaqueta i corria a ajudar el pilot a desplegar el velam.—Quin bon xicot n'hauria sortit d'aquesta noia!

Contemplà la barca fins que estigué ja en camí i després, dient adeu amb la mà a la seva filla, anà poc a poc el cotxe i, com que fins a cert punt tenia un xic de fe en la homeopatia, prengué un vas de rom.

—Sento que el seu pare estigui tan mal, senyoreta—digué el pilot un bon tros desconcertat encara amb aquells estranys esdeveniments, quan la dameta vingué a rellevar-lo en fer anar la roda del timó.—El pobre es queixà molt durant la darrera travessia.

—Un home voluntariós sempre vol fer el que li sembla sense que miri si li convé o no—respongué Marga Cringle, movent el cap.—No fa cas del que jo li dic, puix que així que jo estic d'esquena ja fa el que vol altre cop.

El pilot mové el cap en senyal d'assentiment.

—Millor faria vostè en aixecar el seu llit i en apariar les seves coses a proa—digué poc després el nou capità.

En els ulls del pilot hi havia una mirada d'indulgent admiració i la dameta jutjà necessari refrenar-la.

—Està bé—digué, —però hi ha temps de sobres per fer això. Cabalment ara, el riu està un xic concorregut.

—Què vol dir amb això?—preguntà de pressa Marga.

—Algunes d'aquestes barques no tenen tanta cura com deurien—digué el pilot, que havia notat un esguard ferreny en els ulls de Marga, —i podrien fregar la pintura de la nostra.

—Miri, nen—digué Marga amb veu de reny —si vostè creu que sap dirigir millor que jo,

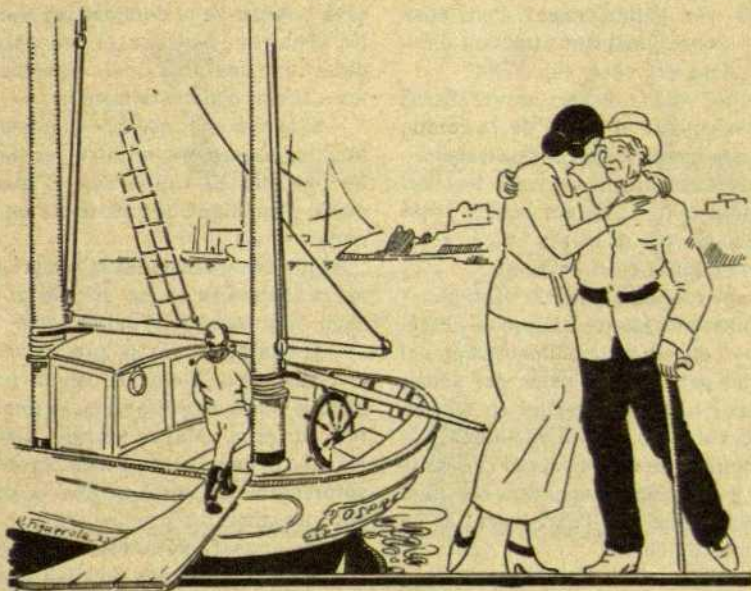
guessin un xic d'ironia. —Més valdria que vostè s'entretingués en netejar la coberta.

—La vaig rentar ahir nit—digué el pilot sense moure's.

—Ahl després de fer-se fosc, potser. Està bé, però em sembla que li faré tornar a rentar.

El pilot romangué sentat durant alguns minuts, covant sentiments de rebel·lió. Després es treí l'americana que s'havia posat en honor del nou capità, i agafant una escombria i un drap obeí l'ordre en silenci.

—Sembla que a vostè li plau molt estar

—Fes-me un petó, Marga, t'ves a bord—digué el capità estintolant-se en el seu bastó i donant la gaita a la seva filla... (Pàg. 538)

més val que s'ho guardi per vostè i prou. Ara suposi vostè que s'ocupa del lliit tal com li he dit abans.

El pilot se'n anà, per bé que un xic sorprès de veure's ell mateix complint les ordres d'ella i amagà el seu disgust i confusió sota el matalàs que dugué sobre el cap. Un cop això finit, tornà a popa i bo i asseient-se encengué la pipa.

—Aquest és el temps més adient per un viatge de plaer—digué amistosament després d'algunes xuclades.—Ha escollit vostè un temps ben bonic per fer-lo.

—Tant me fa el temps que faci—respongué Marga, que sentí aquells mots com si enclo-

assentat — li digué Marga un cop el pilot hagué enllestit aquella feina.—No se li acut cap altre cosa per fer?

—No ho sé—contestà el pilot poc a poc.—Jo creia que vostè hi pensaria amb això.

La xicota es mossegà el llavi i estava mirant amb cura a l'entorn seu, quan ambdòs es vegeren torbats per la poca discreta conducta del patró d'un llaüt que passava.

—Jack!—cridà amb un to de gran estranyesa.—Jack!

—Olal!—contestà el pilot.

—Per què no ens havies dit res?—continuà amb veu sornaguera.

—Què us havia de dir?—replicà el pilot

sense saber el que es deia, de tant confós com estava.

El capità de l'altre vaixell bo i agafant-se amb una mà a les cordes assenyalà amb un gest expressiu, amb el dit pols, la senyoreta Cringle i, esperà.

—Quan fou això?—cridà amb ansietat, en notar que el vaixell s'apartava ràpidament i que prompte ja no el podrien sentir.

El pilot somrigué lleugerament i donà un cop d'ull inquiet a la dameta, que, amb rosat a les galtes que la feia tota gentil i amb un posat d'aparent indiferència, mirava al lluny. Fou pels dos com l'alliberament d'una nosa trobar-se de sobte vacil·lant i tractant d'esquivar una goleta que venia cap a ella.

—Per ventura voleu tot el riu per vosaltres?—preguntà exasperat el patró de la goleta, corrent cap a la banda per on ells passaven.—Per què no claveu les àncores si voleu festejar.

—Potser fóra millor que em deixés vostè pendre el timó per uns moments—digué el pilot, amb certa malícia en la seva veu.

—No—contestà la senyoreta Cringle.—Vostè pot donar una ullada a la proa—li féu, serenament.—I encara faria millor—afegí—si s'endugués les patates i les pelés pel sopar.

El pilot obeí i el viatge seguí en silenci, per bé que la cursa no resultà monòtona, ans més entretinguda que de consuetud car molts patrons de bon humor atancaven els llurs vaixells quelcom més de l'usual per tal de veure el formós timoner.

Després de dinar, com que feia mar baixa i bufava de front un vent molt fort, feren parada a Sheppey. Començà a ploure a bots i barrals i els tripulants de l'«Osprey» després d'haver arranjat convenientment tot el que calia de la coberta es retiraren al camarot per reprendre les seves disputes.

—No s'ocupi de mi, no—digué intencionadament la senyoreta Cringle en veure que el pilot encenia la pipa.

—Em creia que no la molestava el fum—contestà el pilot.—El vell...

—Qui?—preguntà la senyoreta Cringle amb un to de pòlida curiositat.

—El capità Cringle—digué el pilot, corregint el seu parlar,—fuma molt i li havia sentit dir que a vostè li agradava cabalment l'olor del tabac.

—Hi ha pipes i pipes—digué la senyoreta Cringle amb menyspreu.

El pilot llençà la pipa i l'aixafà amb el taló; després es ficà les mans a les butxaques i, inclinant-se cap endarrera, es posà tot enfurrunyat esguardant amb mirada arronçada com la pluja xocava contra la lluernia del camarot.

—Si se sent disposat a exterioritzar el seu temperament i mal geni, és millor que plegui i marxi d'aquí. Al cap i a la fi no és pas el més propi que vostè s'estigui aquí baix... no pas cabalment per que jo em preocupi gens del què diran.

—Ho crec—contestà el pilot, que començava a sentir-se ja dominat pel mal humor.—No sé pas que pensava el seu pare que hagi deixat que una noia boni... que una noia es fes a la mar d'aquesta manera.

—Si anava a dir *bonica*—digué la senyoreta Cringle, amb tranquil·litat—no deixi de dir-ho per mi. El capità sap el que té entre mans. Em digué que vostè era un bon jan i que no bevia.

El pilot bo i admetent la veritat de l'informe del capità en el que atenyia al no beure, negà calurosament el del *bon jan*.

—Ja comprenc ara la pressa del seu pare en desfer-se de vostè per algun temps—terminà el pilot, disgustat fins al punt d'oblidar tota cortesia.—Mai no s'hauria guarit la gota estant-se amb vostè. Més encara: no em sorprendria que vostè en fos la causa de la seva malaltia.

I dits aquests mots sortí sense donar temps a que la jove pogués donar-li una resposta adient i anà a pair el seu enuig en la barraca bruta i esquifida de proa.

En fer-se fosc, com que el temps amainà i la mar estava ja alta, partiren de nou, i per pendre el comandament, la donzella pujà a bord proveïda d'una jaqueta de roba impermeable i un barret de mariner.

A mesura que anaven avançant, la pluja queia amb força. En aquells moments anaven guiats per la llum vigilant de la faroia de «La Rata», que brillava damunt les fosques ones. El pilot, tapat fins al clatell, estava en el timó.

—Per què no baixa vostè i no es posa el seu impermeable?—preguntà la donzella quan se'n donà compte.

—Perquè no ho vull—contestà secament el pilot.

—Suposo que vostè sap el què fa—digué la

donzella, i no tornà a parlar fins a les nou. En aquesta hora es deturà a la porta de l'es-cotilla a donar les últimes ordres de la nit.—Vaig a descansar—digué—cridi'm a les dues. Bona nit.

—Bona nit—contestà el pilot, i la dameta desaparegué.

Un cop sol, el pilot, que començava a sentir el fred, es palpà les butxaques cercant una pipa, i estava fent esforços per encendre-la quan oí detràs d'ell una veu fina i gairebé

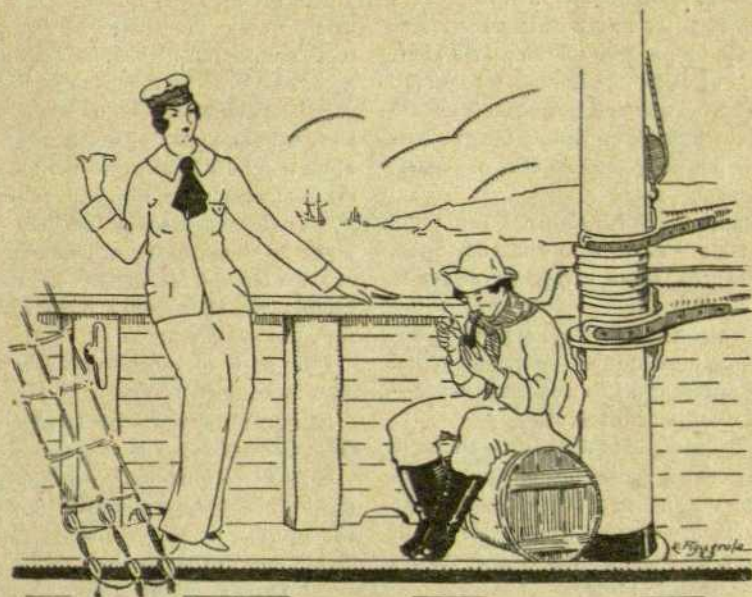
tat excessius per ella, puix que quan es despertà i consultà el rellotge d'argent, que tenia prop del llit, eren més de les cinc i la claror del sol penetrava en el camarot mentre ella saltava del llit i es vestia a tota pressa.

Quan pujà damunt de coberta, aquesta anava secant-se a trossos, i el pilot estava en el timó badallant amb els ulls rojos de son.

—No li vaig dir que em cridés a les dues?

—li féu la donzella encarant-se amb ell.

—Està bé tal com ha succeït—digué el pi-

—No s'ocupa de mi, no—digué intencionadament la senyoreta Cringle en veure que el pilot encenia la pipa.
—Em creia que no la molestava el fum—contestà el pilot.—(Pàg. 540)

dolça i, girant el cap, veié la faç de la donzella prop seu.

—Escolti: són seus aquests impermeables que jo he usat abans?

—I de vostè—contestà el pilot.

—Per què no m'ho havia dit?—féu la jove indignada.—Si ho hagués sabut no els hauria dut per res d'aquest món.

—Per què no? Per ventura creu que li puc encomanar algun mal?—digué el pilot tot resentit.—El seu pare deixà els seus a Ipswich per què els apareïessin un xic.

La dameta els deixà damunt la coberta i tancant la porta amb força soroll, desaparegué de nou.

Potser els treballs del dia abans havien es-

lot.—Em semblà que a qualsevulla hora que vostè es despertés, seria bona hora. Com que feia un posat de cansada, vostè, ahir...

—Crec que vostè faria millor si s'acomia-dés quan arribem a Ipswich—féu la donzella apretant-se els llavis.—Allí cercaré algú que obeeixi les meves ordres.

—Me'n aniré quan estiguem de tornada a Londres—digué el pilot.—Jo he de lliurar el vaixell al capità i no a ningú més.

—Bé, ja ho veurem—digué la dameta bo i prenent el timó.—Jo crec que vostè se'n anirà quan siguem a Ipswich.

Durant la resta del viatge no es parlà més d'aquest afer. El pilot es mantingué seriós i arrogant a la proa, llevat d'alguns moments

que avisava el pas d'algun vaixell, i la damisel·la, fins allà on li fou possible, féu com si no es dongués compte de la presència del pilot. Amb aquest esperit de cordialitat feren l'entrada a Orwell i a tota vela corregueren cap a Ipswich.

Començava ja a fer-se fosc quan hi arribaren i el nou capità, així que havien amarrat, saltà a terra deixant la barca a la cura del pilot.

Feia cosa d'una hora que havia marxat quan un xicotet prim, de telègrafs, es presentà i, després de pujar a bord de la manera més perillosa possible, allargà un telegrama al pilot. Aquest el va llegir i es posà tot vermell de cara. Per bé que fos més concis encara del que s'acostuma en un llenguatge que costa mig pènic per mot, contenia el seu aconiadament, ben clar i net.

— He tingut un telegrama del seu pare, acomiadant-me — digué a la donzella, quan, moments després, tornà carregada de petits paquets.

— Sí; jo l'hi he telegrafiat — contestà ella tranquil·lament. — Suposo que ara se'n anirà vostè.

— Preferiria tornar a Londres amb vostè — contestà el pilot pausadament.

— Ho suposo — digué la donzella. — De fet jo no em proposava acomiadir-lo, però quan vostè digué que no se'n aniria, vaig creure que seria bo veure qui era l'amo. He trobat un altre pilot, de manera que, com vostè pot veure, no he perdut el temps.

— Qui és? — demanà el pilot.

— Un tal que es diu Carles Lee — contestà la jove. — L'Oficial Major d'ací em parlà d'ell.

— No devia haver-ho fet — digué el pilot arrugant les celles — és un perdut. Segueixi al menys ara el meu consell i contracti'n un altre. Aquest Carles Lee no és de cap manera l'home que jo escolliria per navegar amb vostè.

— Vostè escolliria... — digué la damisel·la, amb to mofeta, — ai, benvolgut! quina llàstima que no m'ho hagués dit abans.

— És un parroquià de taverna — digué el pilot esguardant-la amb ull irat — i tan dolent com el pitjor brivall; però suposo que vostè farà el que cregui convenient.

— No hi ha perill de que m'espanti. Sóc capaç a bastament per mirar i veure per mi mateixa, de manera que, gràcies, i bones tardes.

El pilot saltà a terra amb un petit farcell, deixant la resta de la seva propietat dins la barca per tal que li portessin fins a Londres.

La damisel·la contemplà la seva gentil figura a mesura que anava moll amunt, fins que el perdé de vista i llavors, molestada en el seu orgull de dona bonica en veure que ell no es girava per adreçar-li un esguard tendre de comiat, llençà un lleuger bleix i baixà a pendre el té.

La conducta dòcil i respectuosa del nouvingut fou un canvi agradable per l'autòcrata de l'«Osprey» i el vaixell es descarregà i carregà sense que hi hagués un sol mot desagradable entre el capità i el nou pilot.

Estigueren aturats al moll durant dos dies. El pilot, que vivia a Ipswich, dormia a terra, i al matí del dia terç tornà puntualment a les sis i emprengueren el viatge de retorn.

— Vostè sap manejar ben bé una barca — digué Lee amb mostres d'admiració, mentre anaven fendint les aigües. — El vell vaixell sembla com si es donés compte de que una senyoreta el conueix.

— No digui tonteries — contestà la donzella amb to aspre.

El nou pilot s'arranjà curosament el nus de la corbata roja i somrigué indulgentment.

— De veres que vostè és el capità més gentil i formós de quants m'han tingut a les seves ordres. Com diu aquesta gorra roja que duu? Tam-o'-Shanter, no?

— No ho sé — digué la donzella secament.

— Això significa que vostè no m'ho vol dir — féu el pilot amb un esguard d'enuig en els seus ulls negres.

— Com vostè entengui — digué ella, — i el pilot bo i xiulant començà a ocupar-se amb alguna cosa no pas molt important, lluny d'aquell indret on era ella.

La resta del dia transcorregué en pau, per bé que hi havia en les maneres del nou pilot, certa llibertat que feien arrepenir al temible capità de l'«Osprey» del canvi de la seva tripulació i que per prudència l'obligava a tractar al pilot amb més cortesia de la que aprovava el seu caràcter altiu.

Feia poc vent i el bergantí lliscava amb poca força, mentre el capità i el pilot es sotjaven furtivament.

— És aquest el viatge més agradable que mai he fet — digué Lee en pujar, més tard del que convenia, de pendre el té, amb un cigar

a la boca d'una olor forta.—Li he portat la jaqueta.

—No la necessito, gràcies—contestà Miss Cringle.

—És millor que se la posi—digué Lee, bo i disposant-se a posar-li.

—Quan la necessiti, me la posaré jo mateixa—contestà ella.

—Molt bè, però no s'ofengui. Quin diablet més obstinat que és vostè.

—Ha begut quelcom vostè allí baix?—li demanà la donzella mirant-lo severament.

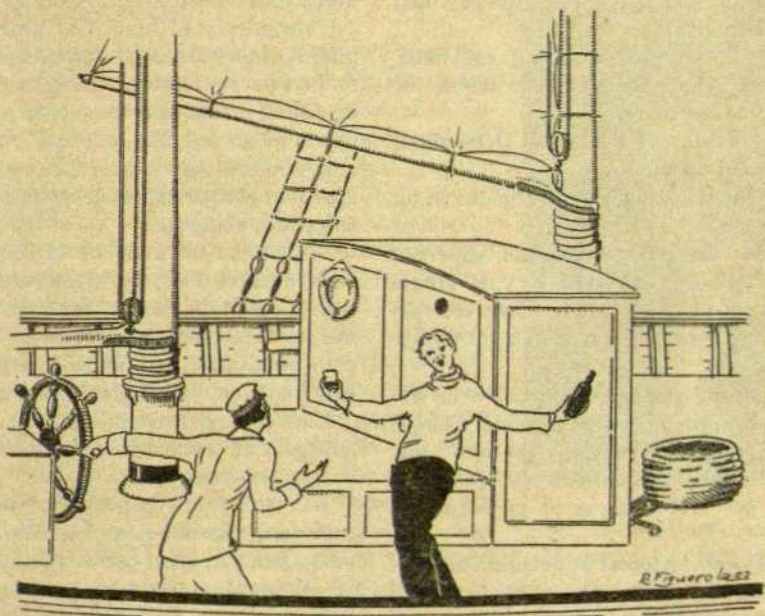
tímidament, mirant amb anhel a la vela més propera que estava a unes dues milles de distància.

—És l'únic amic que tinc—féu Lee donant voltes graciosament sobre l'escotilla i omplent el vas. — Escolti; vol que fem un tracte?

—Què vol dir amb això?

—Faci'm un petó, mal gènit, i no tornaré a tocar el whisky en tota la nit—digué el nou pilot amb tendresa.—Apa, no ho diré a ningú.

—Ja pot beure fins que es reventi abans de que jo faci tal cosa—digué la donzella esfor-

I mentre deia això, s'inclinà cap endavant i s'abalauçà de repent sobre la botella per pendre-li, però el nou pilot fou més llest que no pas ella i aixecant amb posat mofeta la botella, la desafia a que li prengués.

—Solament un glop de whisky pels espasmes, estimada—digué Lee amb aires de xisto.

—No en vol una mica?

—No permeto cap beguda dalt del bergantí—digué Miss Cringle apressadament.—Si vol veure, esperi a que salti a terra.

—Què vostè no permet beure aquí!—contestà Lee, obrint desmesuradament els ulls. I amb una tranquila riallada baixà i tornà amb una ampolla i un got. Per que Déu li dongui més bon gènit, estimada—li digué amicalment, omplent el got.—Au, begui'n un glop. Això donarà color a les seves galtes.

—Deixi-ho, ara, i sigui bo—féu el capità

çant-se per parlar amb calma.—I no digui ximpleries com aquesta cap altre cop.

I mentre deia això, s'inclinà cap endavant i s'abalauçà de repent sobre la botella per pendre-li, però el nou pilot fou més llest que no pas ella, i aixecant amb posat mofeta la botella, la desafia a que li prengués.

—Vingui, acosti's i lluiti per ella—digué;—pegui'm si vol, tan me fa; les seves manetes no em faran mal.

Com no obtingués resposta, es dedicà de nou al seu únic amic, mentre la donzella, completament espantada ja, dirigia en silenci la marxa

—Serà millor que cerqui el llums laterals i els posi—digué a la fi.

—Hi ha temps de sobres—féu Lee.

—Prengui, doncs, el timó mentre jo vaig pels llums, —afegí la dameta mossegant-se el llavi.

L'home s'aixecà i es dirigí cap a ella, i mentre la senyoreta Cringle deixava el timó li posà el braç a l'entorn de la cintura per deturar-la. El cor de la jove botà amb violència, però, deseiixint-se, seguí avant, no sense dirigir una mirada vacil·lant al borratxo, que prenia el timó, i baixà a la barraca de proa per anar a cercar les làmpares.

Al cap de poca estona intentà, esglaiada, amagar-se en veure la figura d'un home que s'aixecava al seu costat.

—No s'espanti, per l'amor de Déu—digué tranquil·lament l'home.

—Jack!—digué la jove, mentre amollava tot el seu ensurt.

—Sóc jo. Segurament que no esperava veure'm aquí, no és veritat? Vaig creure que potser no sabria el que li convenia i per això em vaig amagatzemar aquí la nit passada, i aquí estic.

—Ha sentit el que aquest brivall m'ha estat dient? —preguntà la senyoreta Cringle amb una mica de regust del seu antic mal gènit que tornava a endurir la seva veu.

—Mot per mot —digué el pilot tot satisfet.

—Per què no ha pujat a defensar-me, eh? —preguntà la donzella amb ardor.

El pilot no sabé que contestar.

—O!—digué la donzella amb to de desengany — vostè té por.

—No, certament —digué el pilot amb menyspreu.

—Per què, doncs, no ha pujat vostè en lloc d'amagar-se aquí baix?

El pilot es rascà el clatell i somrigué, però bé que forçadament.

—Bé, vaig creure...—i s'aturà.

—Que és el que va creure?—preguntà la senyoreta Cringle.

—Vaig creure que un petit ensurt li seria de profit—digué el pilot parlant atropelladament—i que li ensenyaria a apreciar-me més quan jo em presentés.

—El Maggie, Maggie!—s'oi cridar a l'estúpida mona que estava al timó.

—Jo sí que li donaré Maggie—digué el pi-

lot petant-li les dents.—Com; què és això? Està plorant vostè?

—No ploro pas,—suspirà la senyoreta Cringle amb menyspreu.— No és més que el meu mal gènit.

—Li vaig a rompre la cara—féu el pilot.— Vostè resti aquí.

—Maggie, — tornà a sentir-se altre cop— Mag...ola!

—Que em cridava, jove?—digué el pilot amb cortesia perillosa, mentre avançava cap a la popa.—No té por de que se li espatlli aquesta dolça veu, cridant així? Deixi anar el timó!

L'altre deixà el timó, i el pesat puny del pilot li caigué damunt la galta, fent-lo botre i rodolar per la coberta. S'aixecà amb un crit de ràbia i es llançà contra el seu enemic, però el mal gènit del pilot, que havia sofert molt amb el tracte dels darrers dies, estava massa assaonat perquè deixés de fer-lo rodolar altre cop per la coberta.

—Allí hi ha un forat fosc i brut—digué el pilot, després d'esperar a que l'altre s'alcés— que és l'indret més adient perquè hi vagis a meditar els teus pecats. Si et veig sortir d'allí abans que arribem a Londres, et tencaré algun os. Amb això donà't pressa.

L'altre marxà i, tenint bona cura de no ensopegar amb la xicota que estava dreta allí aprop, desaparegué.

—Li ha fet mal—digué la jove al pilot, atancant-se-li i posant-li un braç damunt l'espatlla.—Quin mal gènit que té vostè!

—El que em posà de mal humor fou el que li demanés una besada—digué el pilot com per excusar-se.

—Em posà el braç a la cintura—digué la gentil Marga, posant-se tota rosada.

—Què!—digué el pilot tartamudejant—li posà el braç a la cintura aix...?

—Com?—demanà la donzella amb una superba innocència.

—Així—digué el pilot, valentment, posant-li el braç.

—Així ha estat—digué ella amb una gran dolçor—i tu ara ets tan diable com ell; solament que... el pitjor del cas és que a tu no hi ha ningú aquí que t'ho pugui privar.

W. W. JACOBS

R. NEGRE BALET, trad.

(Dibutxos de R. Plaguera)

Del món de les Lletres i de les Arts

L'arquitecte Caballol

LA mort se'ns ha endut aquesta primavera passada a un dels més prometedors talents d'entre els arquitectes de la nova generació. Malalt de feia dies, En Benvingut Caballol i Moreu va morir el dia 11 d'abril en la Masia Cassadó, de Santa Elena d'Agell, on s'era refugiat cercant la salut perduda.

En Caballol convivia, per l'amistat i per la inclinació natural del seu temperament, amb uns quants escollits de les darreres promocions de l'Escola d'Arquitectura nostra, que dessota una discreció imposada voluntàriament, hi amaguen totes les inquietuds i tots els fervors d'una joventut artística, que s'ha imposat el deure d'allaugerir el nostre art arquitectònic de l'aparatosos originalitat dels modernismes romàntics, per a portar-lo a la via més humil i més pura d'un clacissisme viu.

Al bo del començar, la mort se'ns l'ha emportat, deixant-nos alguns fruits primarencs de l'obra seva, no molt abundosa encara, per quan els seus quatre o cinc anys de carrera els havia ocupat gairebé totalment col·laborant en les oficines tècniques dels treballs de l'Exposició de Montjuich.

Els qui el tenien a la vora i els qui descansaven en ell, li sabien les dots rares de l'organització i de l'energia que convenen a un arquitecte ocupat en grans treballs, com a un general. Així, el reconeixement d'aquestes aptituds per part d'alguns directores d'obres d'importància, feren que ell fos l'escollit per a anar a dirigir i organitzar els treballs de construcció del gran Casino i Ciutat Jardí a Portugal, on havia passat una llarga temporada.

Aquesta energia i aquest temperament d'organitzador, eren el do, rar en el nostre país, de l'home gentil i afable; del perfecte «gentlemen» irradiador de simpaties.

Apart de la seva col·laboració en les tasques de l'Exposició i en les obres de Motril, que ompliren, com hem dit, una gran

En Benvingut Caballol,
arquitecte, † a Santa Elena d'Agell,
el dia 11 d'abril

La Masia Montserrat, a Estoril (Portugal)
(Projecte d'En B. Caballol)

part de la seva carrera curtíssima, deixa amb algunes obres fetes, el projecte del Club de Mar, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, que ha d'entrar aviat en vies de realització.

Els amics que tingueren la trista sort d'acompanyar ses despulles, des del lloc de repòs on morí al cementiri de Cabrera, en deixar entre els pins flairosos i de cara al mar les seves despulles, sentiren tota la recança d'aquella joventut activa que es perdia per a la terra nostra, en aquesta hora que tan li manquen els treballadors bons i intel·ligents. D. E. P.

Manet, pintor religiós

MOLTS dels admiradors d'Eduard Manet desconeixen sens dubte un dels seus aspectes més inesperats i interessants: l'aspecte religiós.

Tothom parla, i am raó, de la famosa bella nuditat de la *Olympia*, cara a Georges Clemenceau. És molt celebrat també el «Dejeuner sur l'herbe». La tela del «Bar des Folies Bergère» serva, igualment, un nombre crescut d'admiradors.

En una de les vendes recents de la col·lecció de Mme. Bernard, de París, hi figurava un «Cap de Crist», de Manet, no catalogat fins ara en l'obra general del mestre. En el bastidor hi havia escrites aquestes paraules: «Aquest estudi és d'Edouard Manet, el qual l'ha retallat expressament per mi d'una de les seves teles». Seguia un nom i una signatura: A. Hurel.

Qui és, doncs, aquest A. Hurel?

Aquest A. Hurel és un sacerdot, mossèn Hurel, amic íntim i fidel del pintor, que exercia les seves funcions de vicari en una església de la capital.

Casa d'estiu a Santa Elena d'Agell,
per En B. Caballol

Projecte de l'edifici Club de Mar, del Centre
Autonomista de Dependents del Comerç i de la
Indústria, per En B. Caballol

Manet.—L'Abbé-Hurel

Manet. — Les Anges au tombeau du Christ.
(Metropolitan Museu de Nova York)

Si Edouard Manet — ha escrit una persona autoritzada — no hagués conegut a mossèn Hurel, probablement no hauria mai abordat cap tema religiós, per bé que la seva educació primicera hagués estat dirigida pel reverend Pouloup, del col·legi Vaugirard.

Mossèn Hurel, molt abans de cantar missa, adolescent encara, era ja amic de Manet i de la seva família. Era un xicot de posat distingit i de fina cultura, que no s'immuntava gens ni mica de les *boutades* i maneres desinvoltes del jove Edouard. Uns quants anys més endavant, llavors

Manet. — Jesús insultat pels soldats

que el pare de Manet es veié obligat, a instàncies aferrissades i decidides del seu fill a permetre-li el lliure curs de la seva abnegadora vocació artística, el sacerdot jovençà interposà tota la seva influència perquè aquella vocació fos respectada i autoritzada.

A. Hurel anava sovint a sorprendre a Edouard Manet en el seu taller del carrer Lavoisier. Per aquest temps Manet li féu dos retrats. Un d'ells representava el bust tan sols: un rostre d'ulls brillants, d'ulls extàtics, de faccions fines, de cabells abundosos i ondulats. L'altre retrat, de cos sencer i de peu dret, és el que reproduïm al marge.

L'any 1863 pintava Manet la profana *Olympia*, el gran escàndol de l'any següent. Semblava, doncs, poc indicat el moment per a pintar a l'ensems un quadre de motiu religiós. Tanmateix, fou en aquesta època que el pintor escrivia al seu amic el sacerdot Hurel: «He començat un Crist mort, amb els àngels, una variant de l'escena de la Magdalena al sepulcre, segons Sant Joan». Aquesta obra fou exposada al saló de 1866, junt amb una gran escena espanyola de curses de braus. L'obra en qüestió, els que l'han vista sostenen que és, pictòricament, una de les més belles i fortes d'Edouard Manet, molt rica de matèria i d'un meravellós joc de clar i obscur.

No tingué èxit, però.

Els crítics — miopes inveterats — feren retret al mestre d'haver traït el text evangèlic i d'haver pintat en el costat esquerre del Crist la ferida de la llançada de Longinos.

Baudelaire, intel·ligent i sensible, reconegué l'error, però defensà com calia l'obra del seu amic.

Poc temps després Edouard Manet pintà el seu quadre «Jesús insultat pels soldats». Aquesta vegada mossèn Hurel vigilà la composició i vetllà pels detalls de l'ortodòxia, que el pintor, arrabassat per la seva fuga i mig orbat pel seu entusiasme, descuidava més del necessari.

Manet pintà també un altre tema religiós «El Crist i la Magdalena» i un «Frare pregant», de la col·lecció Jacques Emile Blanche.

El 30 d'abril de 1885 moria Edouard Manet. Al costat de la família, immòbil, un sacerdot resava la pregària dels difunts. Aquest sacerdot era Mossèn A. Hurel.

Un Saàdi fantasista

El deliciós poeta Tristan Derème, de pura nissaga francesa meridional (no confondre amb l'altre Tristan, el dadaïsta Tristan Tzara, exasperat i exasperant producte representatiu de ço que tres o quatre anys endarrera hom en deia l'avantguarda internacional), el deliciós poeta Tristan Derème ha recollit, en un bell volum de la casa «Emile-Paul, Frères», una perfumada i exquisida toia de tots els seus versos publicats fins a la data.

El volum es titula «La Verdure dorée».

És un llibre d'amor i d'ensomni. Un llibre de gran passió, temporada, però, per una agre-dolça ironia. El poeta riu i plora al mateix temps; i ens emociona potser molt més que si representés davant nostre la més dura i cruel de les tragèdies.

Tristan Derème, com el persà Saàdi, ama, per damunt de tot, les roses. Ama, però, també, fumar amb la seva pipa de *bruyère* carmesina i extasiar-se, després d'una pluja abrilenca, tot seguint la bavosa estela emplatada d'un caragol sobre les fulles de l'eura lluenta...

En una de les seves poesies Tristan Derème evoca les seves amistats més cares i els seus paisatges predilectes:

«Oh! vosaltres, amics d'Oloron, de Barcelona i de Brussel·les, de Toulouse, de Mons, d'Oxford, de París i de Tarbes!...

En escriure Barcelona — ens diu en una lletra cordial — no cal dir com pensava amb vosaltres...

Llegim, rellegim una volta encara, per a joia i per a turment alhora del nostre cor el preciós volum del poeta, la silueta caricaturitzada del qual ens el presenta en una actitud refinadament i simpàticament anti-teatral.

El poeta
Tristan Derème

Wladimir Maïakovsky

El poeta bolxevic

WLADIMIR Maïakovsky, poeta de la Rússia soviètica, viatja aquests dies per les principals capitals d'Europa.

A París, darrerament, després de vuit o deu anys d'absència, s'es complagut a recórrer els antics llocs de la bohèmia burgesa d'abans de 1914, impregnats de recordances pintoresques i, a malgrat de totes les privacions i misèries, humanament despreocupada, que vol dir, a fi de compte, veritablement feliç.

Però Maïakovsky — (ja ens escusaran els nostres amables lectors i gentils lectores de no esmentar sovint un nom bàrbar semblant, reverbatu a la nostra simple i assolellada

ploma estilogràfica llatina)—ja abans del triomf de la Rússia roja ara, literàriament, un roig, un dels roigs més ablamats.

Hom recorda encara les seves conferències i recitals de versos, que declamava amb una veuassa i amb un rodolament d'ulls que feia feredat, brandant els punys enlaire i descendint-los amb estrèpit damunt la taula. Era un futurista convençut. L'embaixador dilecte de Marinetti a la nevosa Scitia.

El poeta bolxevic s'ha passejat, de nou, uns dies per París, vestit d'una camisa color groc de gira-sol enlluernadora. Portava, però, la cabellera relativament curta. En riure, mostrava una dent d'or.

No sabem si les conviccions comunistes del poeta oficial dels Trotzsky i dels Lenine han minvat amb l'èxit—volem dir amb l'assoliment del poder—però, segons sembla, els seus antics companys del barri llatí i de Montmartre l'han trobat prou canviat i potser i tot—oh! ironia—extraordinàriament emburgessat.

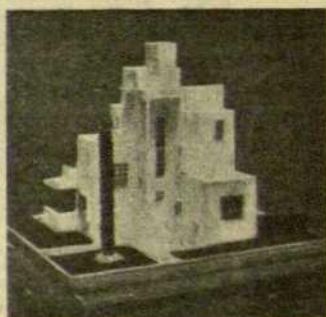
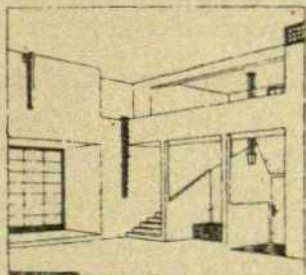

L'arquitectura del dau

L'arquitectura del dau, o cúbica, o cubista, ha perdut ja la seva virulència primitiva. Ja no pren actituds catastròfiques.

Té la pretensió de fer-se assequible al gust, i, àdhuc fa esforços per a enjoliuar-se.

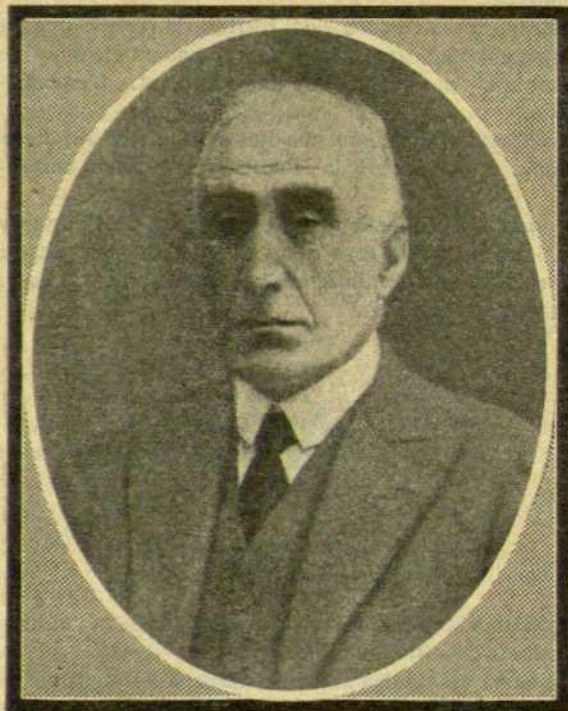
Reproduïm aquí un petit projecte del nou arquitecte Rob Mallet Stevens, que encara que no ens plagui del tot, ni de molt, no resulta, però, estèticament menyspreable.

Pel nostre gust personal—rigorosament parlant—preferiríem una bona còpia *della antico*, però ja que, segons sembla, sobretot per aquestes gents del nord, això no és possible, no ens resta altra cosa que escollir entre les novetats arquitectòniques les més simples de línies, i, les més sòbriament confortables.

PUCK.

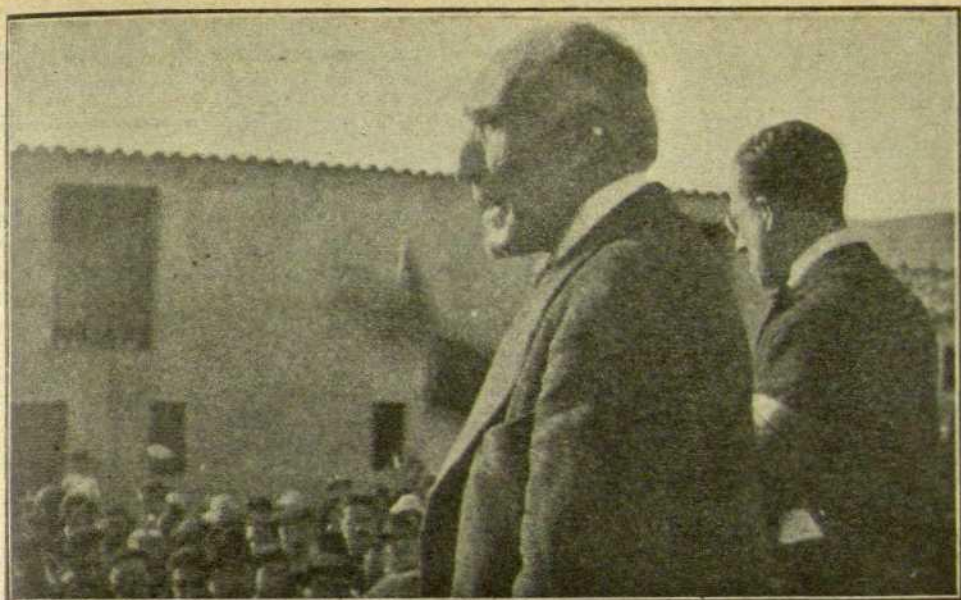
En Cèsar August Torras

*l'eminent patrici i il·lustre excursionista, President del Centre
Excursionista de Catalunya, que morí a nostra ciutat
el dia 28 del passat juny.*

CATALUNYA acaba de perdre un dels seus més grans homes. La figura simpàtica, viva, forta, brava d'En Cèsar August Torras, ha desaparegut d'entre nosaltres per sempre més. L'home de la Catalunya pura, de la Catalunya no estafeta, de la Catalunya divina, perquè la seva era la de les muntanyes plasmades per la mà de Déu, ha deixat els seus estimats cims per a assolir el suprem, que és l'alta Muntanya de la Glòria. En Torras deixa darrera seu un exemple i una obra: l'exemple, és l'amor a la Natura, i l'obra són les seves precioses *Guies* i els seus importants estudis sobre les comarques naturals catalanes. Els seus amics i admiradors i tots aquells que, mercès a sos treballs han pogut conèixer i estimar la bellesa de la Catalunya immortal, tenen un deure sagrat amb aquest home, i és continuar l'obra per ell començada, l'obra que a l'avenir ens ha de fer estimar i conèixer la Pàtria pam a pam. Déu hagi acollit en son august

: : : : : Si a l'enyorat senyor Torras! : : : :

F.

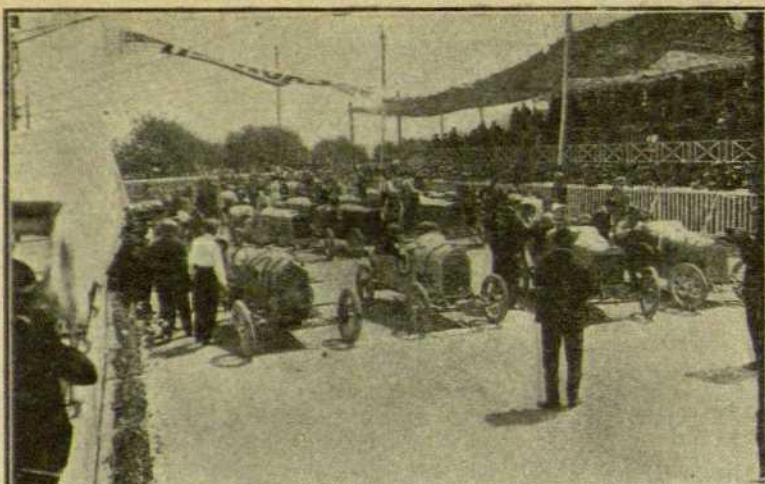
En Cèsar A. Torras, parlant en el míting de l'Aplec Excursionista celebrat el març de 1922 al Pla de la Garga

Dues instantànnees de l'il·lustre propulsor [de l'excursionisme català]

Altre retrat d'En Cèsar A. Torras, en el camí del Pla de la Garga.

(Aquestes dues fotografies-retrat, fetes pel nostre volgut i distingit col·laborador En Francesc de P. Bjaí, son, probablement, les darreres obtingudes de l'autor de les «Guies Pirineu Català»)

Actualitats

MES DE JUNY

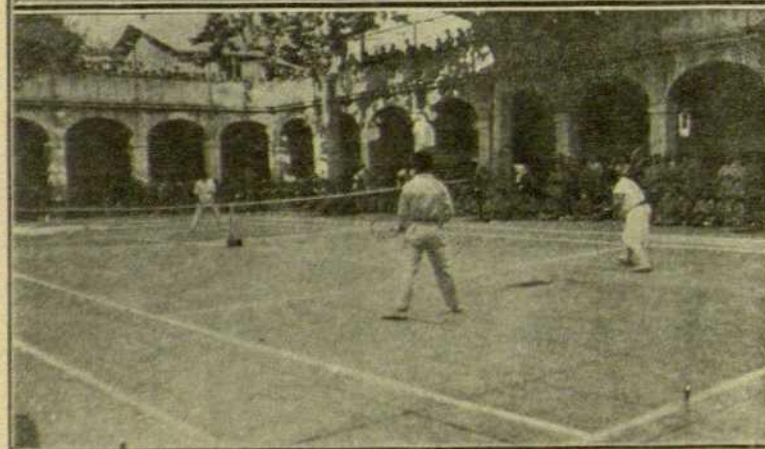
El trofeu Armengué

Els cotxets inscrits a la cursa, moments abans de la sortida.

A l'Institut Feminal

Pavana dansada per diverses alumnes d'aquest Col·legi nacionalista per a noies, amb motiu de la Festa dedicada a Santa Eulària.

A la Casa de Caritat

Partit de Lawn-tennis celebrat al pati del benèfic establiment i dedicat als asilats, per diversos notables jugadors barcelonins.

(Cts. Sagarra)

L'enterrament de l'honorable patrici senyor Albiñana, ex-conseller de la ciutat i gran protector de les obres benèfiques i culturals catalanes (Cl. Sagarra)

La mort d'En Joaquim Albiñana

D'entre les nombroses víctimes del terrorisme anti-català d'aquestes darreres setmanes, sobresurt, per la seva representació, la figura d'En Joaquim Albiñana i Folch. Fou el senyor Albiñana un bon patrici en tota la noble expressió del mot; car els seus cabals, les

seves ocupacions, eren esmerçats a beneficiar les coses de Catalunya i dels seus fills; per això la seva mort és doblement de dordre, i per això és que D'ACÍ I D'ALLÀ rendeix a la seva bona memòria aquest modest però sincer homenatge.

En Joaquim Albiñana i Folch

Mort a Barcelona el dia 21 de juny, de resultes d'un vil atemptat terrorista

Crònica Catalana

Mes de juny

AMBÓ. Podríem dir que d'aquest nom ha anat ple tot el mes de juny, amb un do d'actualitat tan general com de cap altre nom difícilment recordariem. La seva figura eminent, blanc de tantes i tan oposades i contradictòries apreciacions, judicis i discussions, amb el gest de la seva emocionant retirada, ha fet esdevenir ben memorable aquest mes de juny de 1923. Nosaltres confessem que ens dura encara l'emoció del seu disseny infrangiblement realitzat; ens dura, encara, i pensem que ens haurà de durar per molt de temps. El nom de Cambó no és pas un nom, solament; és una formidable realitat; de les òrbites que aquesta realitat segueixi, les altres realitats no poden romandre pas indiferents: totes les altres òrbites han estat somogudes. Ara, nosaltres creiem en la serenitat i en la seguretat definitives del temps i de la Pàtria; i en l'augusta serenitat immortal de Catalunya, Cambó hi ha descrit, al fons, un arc fulgurant. I creiem, fermament, que la Providència n'hi té d'altres, encara, per assenyalar.

■ El passat mes de maig s'escaigueren les eleccions legislatives. Aquest mes de juny s'han escaigut les eleccions de Diputats a la Mancomunitat. Si aquelles ens tenien un gran interès, no més petit, ans potser més gran, ens el tenien les altres. I si en aquelles el triomf per l'ideal catalanesc fou molt assenyalat, també ho fou en les darreres. Anotem i celebrem aquesta doble ratificació de la nostra voluntat nacional. I sense deturar-nos, placèvolament, en l'oreig de la victòria, seguim endavant!

■ Seguim endavant, per damunt de totes les noses i a despit de tots els entrebancs; amb la fe en nosaltres mateixos, amb la fe en la Pàtria, que passa per dies tant revolts, associada cruelment pels seus ferotges enemics de

sempre. Amb el mes de juny s'acompleixen dos mesos sencers de l'anomenada «vaga de transports», amb què unes forces obscures volen abatre Barcelona, per abatre Catalunya. Els enemics, que es destrueixen ells amb ells, que s'esmicolen, que s'enfonsen, però, al conjur del nom de Catalunya, s'uneixen com un bloc de granet i apar que talment es vigoritzen amb una força de vigor implacable. Duren i Ventosa i Estadella, al Senat; Ventosa, Rahola, Martínez Domingo, Pla i Deniel, Macià, Marcellí Domingo, en el Congrés de l'Estat Espanyol, cadascú amb sa veu i amb sa tònica, han aixecat el crit fortament, per Catalunya. Però el contra-Catalunya va seguint el seu camí de malvestats. I la sang, i amb la sang la misèria, i l'aprobi, i l'escarni, i la befa, raja pels carrers de Barcelona, trossegant el cor de Catalunya!

■ Però Catalunya no es dessagna solament per aquí; que allà, a l'altra banda de l'Estret es dessagna, també, en la trista y tràgica malaventura del Marroc. I al Marroc, amb una persistència històrica, fatal, tenebrosa, continua el sacrifici de la nostra joventut: nous desastres s'han anat amuntant als incomptables desastres de l'Espanya unitària, centralista, detentadora de la llibertat dels pobles.

■ Sinó que al costat d'aquestes malaventures, podem nosaltres, els catalans, assenyalar un bé de Déu de belles gestes aconhortadores que ens serveixen enardit i fort l'optimisme. Una brillant corona d'actes culturals, patriòtics, socials, de diversa índole, cenyeix el front de Catalunya.

Esmentem les grans manifestacions populars, que han estat l'Aplec de la Sardana; l'anada de l'Orfeó Català a Vilafranca; el mitg patriòtic del Casal Nacionalista de la Barceloneta; el romiatge de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a la santa muntanya; els aplecs d'afirmació catalana de Vilafranca i de Castelló d'Empúries; la Rome

Quadro escènic del Centre Nacionalista Català de Nova Iork, el qual acaba de representar, amb gran èxit, la xamosa comèdia «El xicot tímid», d'en Poal Aregall, en el Greenwich Village Theatre, de la gran urbs americana.

ria de catalans a Lourdes, amb el prodigiós guariment d'una barcelonina; l'homenatge organitzat per la Joventut Nacionalista, a son benemèrit fundador En Joan Vallès i Pujals; el V Congrés de Metges de Llengua Catalana, a Lleyda, amb l'exposició de material sanitari de la nostra Mancomunitat; l'homenatge a la bona memòria de l'angelical i benefactora senyoreta Àngela Mateu; la inauguració del Grup Escolar de Calella... Veritable corona fulgurant que honoraria la testa de la nació més lliure, més rica i més plena de la Terra.

■ Dèiem de l'exposició de material sanitari de la nostra Mancomunitat; però volem retreure, encara, com amb aquesta exposició coincidien les veus unànimes d'elogi, els aplaudiments, de terres no precisament catalanes, sinó de terres d'Aragó, amb motiu de l'esplèndida

campanya feta per la Mancomunitat contra la llagosta, flagell endèmic de les terres d'Espanya, per la incúria de l'Estat espanyol. Representants d'aquest Estat anaren a trobar els aragonesos, dient-los què volien, què els convenia a profit de llurs terres i de llurs collites; i responien els aragonesos:—Que vinguin els catalans; féu-nos venir els catalans: això ens convé, això volem!

■ També les terres de l'esperit han tingut, aquest mes, bons conreus, essent-ne els conreadors: Mossèn Lluís Carreras, el preclar canonge de la nostra Seu, de nome nament Pontifici, amb la seva conferència donada a Sabadell parlant de la difusió dels Clàssics a Catalunya amb l'obra nacional de la Fundació Bernat Metge; Tomás Garcès, Manuel de Montoliu, Lluís Nicolau

d'Oliver, amb les seves conferències de crítica literària, organitzades pels «Amics de la Poesia»; Josep Maria Junoy, amb la seva magnífica i transcendental conferència, a l'Ateneu Barcelonès, parlant de «l'Anti-Catalunya», plena de veritats i de sana doctrina; la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, a Vilajoana, amb la joiosa celebració del XXI aniversari de la mort de Mossèn Cinto; la celebració de les Bodes d'Argent del Col·legi de Sant Jordi, fundat per l'eximi precursor i Mestre de la Ensenyança Catalana, En F. Flos i Calcat; l'Institut de Química Aplicada, els seus professors i els seus deixebles, amb l'homenatge al Director Doctor Josep Agell i Agell, mostrant la tasca fecunda realitzada per aquesta escola; i, encara, el Comitè de l'homenatge a l'eximi mestre d'estudi del segle XVIII, l'humil rector de la parroquial església de Sant Martí, a Ollés, Mossèn Baldri Rexach, enaltit com un símbol, amb la significació d'afirmar que l'ensenyament ha de fer-se en la llengua del poble... I, podríem esmentar, també, la bella conferència d'Apel·les Mestres, a l'Acadèmia de Bones Lletres, par-

lant de les Auques de redolins; i la d'En Vicens de Moragas, sobre un dels famosos tapisos de la metropolitana i Primada Catedral de Tarragona. Quin magnífic esplet!

I no sabríem acabar aquesta crònica, en esdeveniments tan ufana, sense esmentar amb la més gran satisfacció, aquests dos gestos exemplaríssims: l'un, el de la donació dels materials cançonístics de l'Aguiló, el gran renaixentista; a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, que porta a cap el benemèrit Orfeó Català; l'altre, el del donatiu, important vora un milió de pessetes, a la Casa de Caritat. Tot elogi fóra poc per aquestes altes exemplaritats.

■ Finalment, en el capítol dels que traspas-saren, hem de fer constar insignes noms com el del malaguanyat Cèsar A. Torras, el P. Joaquim M. de Llavaneres, O. M. C., i el traïdorament assassinat Joaquim Albiñana. Noms selectes que de l'eternitat estant podran infondre'ns coratge i virtut (A. C. S.).

X.

Formosor del cutis

Un balcó. Una nina en el balcó.
Alguien que no se vé pero que pasea
la calle. Indudablemente la Peca-Cura
anda por medio.

JOVENTUT PERPÈTUA

Sabó, 1'50. - Crema, 2'50. - Polvos,
2'50. - Aigua Cutània, 5'50. - Aigua de
Colònia, 3'50, 6, 10 i 16 pessetes,
segons flascó - Locions per al cabell,
4'50, 6'50 i 20 ptes., segons flascó

Últimes creacions : Productes sèrie IDERL

Acàcia - Mimosa - Ginesta - Rosa de
Jericó - Admirable - Matinel - Chipre
Rocio Flor - Rosa - Vértigo - Clavell
Muguet - Violeta - Gessamí

Sabó, 3. - Polvos, 4. - Loció, 4'50, 7'50
i 20 pessetes, segons flascó.
Essència per al mocador, 18 pes-
setes flascó amb estoig

CORTÈS GERMANS
BARCELONA

PARA DISOLVER
EL
ÁCIDO ÚRICO
NADA MEJOR
QUE LA

**PIPERAZINA
MIDY**

LOS QUE SUFREN DE ARTRITISMO, REUMATIS-
MO, GOTA, CÓLICOS NEFRÍTICOS, CUANDO LA
ORINA ESTA COLOREADA Y CARGADA DE ARE-
NILLA, NO DUDEN EN HACER UNA CURA DE
PIPERAZINA MIDY, LA MEJOR Y LA MAS ECO-
NÓMICA POR SER LA MAS ACTIVA

A I G U A

a qualsevulla alçada i en el caudal que es de-
sigli, pot obtenir-se còmoda, fàcil
i econòmicament, adoptant una

BOMBA BLOCH

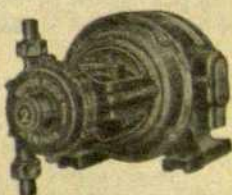
Tots els instal·ladors i revenedors d'aparells elèc-
trics, maquinària, lampistes, etc., donen raó d'ella

JAUME CUIXART
CONSTRUCTOR

Dipòsits en les principals poblacions d'Espanya

Oficines a Barcelona:
Granvia Baleariana,
:: 21, principal ::

Direcció:
Segundo, núm. 120
:: Badelona ::

Asmàtics, Bronquí- fics, Tuberculosos

si voleu lliurar-vos de vostres
malalties feu sempre ús del

X A R O P V I A N

compost amb extrets de diver-
ses plantes medicinals, les
quals tonifiquen els bronquis
i pulmons, fent desaparèixer
la irritabilitat i infecció, sens
causar perjudici a l'estómac.

Laboratori "El Siglo"

Carrer Sant Pau, 33 - Barcelona

Acaba de sortir
un llibre a posta
per a llegir en vacances

Bells indrets de Catalunya

per Josep Botey

Impressions d'un ex-
cursionista. Un bell
volum de 180 pàgi-
nes, il·lustrat amb
32 fotografats fora
text.

Preu en rústica:
ptes. 4'50; relligat
en tela, 6 ptes.

De venda en totes
les bones llibreries.

Comandes a l'Editorial Catalana, S. A.
Escudellers, 10 bis, entresol

EDITORIAL CATALANA

S. A.

Impressions comercials i de
luxe : Llibres de totes menes
Especialitat en les edicions
catalanes : Edició de Revis-
tes : Mostraris : Factures : Ta-
lonaris : Cartes : Targes, etc.

Administració: Escudellers, 10 bis
Teléfon número 184 A.

Impremta: Mallorca, núms. 257-259
Teléfon número 58 G.

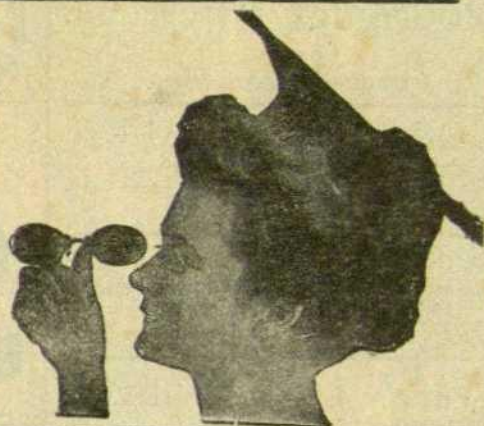
CARLES TUTUSAUS

ÓPTIC - FABRICANT

BOQUERIA, 22 : RAURICH, 2 : BARCELONA

ESPECIALITATS

Ulleres per a auto : Montures Conxa : Montures Galalithe : Montures xapades d'or de 18 kilats : Cristalls tòrics : Cristalls Felegich
Binocles per a teatre i camp
Baròmetres : Termòmetres
Estoigs : Lupes : Cadenes
Graduació gratis de la vista

PAPER

TANGLEFOOT

El millor per a matar mosques : Sense perill per a les persones : Desconfieu de totes les imitacions burdes que circulen pel mercat.

De venda en totes les drogueries

— MORT
INSTANTÀNIA

Grant Novetat

PUCES, XINXES,
INSECTES, MOS-
QUES, OLORS DES-
AGRADABLES,
es destrueixen en
l'acte pulveritzant amb

PREVENTOL

: Sens tacar la roba :
DEMANI'S EN DROGUERIES

Cases que vos recomanem:

Demant's arreu
Fabricant:
J. López Llauder
Clarís, 102
BARCELONA

Rodríguez i Ferrer

Camisera
Boqueria, 36 i 38

FORTOR DE L'ALÉ

Guariment Radical de l'OCENA
Dr. CUSI i VIDAL, de l'hospital de la Santa Creu,
Passeig de Gràcia, 83 pral.

Enbenaments Barrère, de París
per a la contenció i curació de les Hèrnies

Passeig de Gràcia, 30 (Sucursal
Farmàcia Dr. BARTOMEU, Plaça Universitat)

ÁVILA i Companyia

Decoracions. — Armadures, estopa i guix
Passeig St. Joan, 75 — Tel. 306-S. P.

Joies a termini sense fiador,
des de 1 pta. semanal

LA OCASIÓN

Tamarit, 156 (xamfrà Urgell). — Barcelona

Matrimonis sense fills

Consulta especial per a estudiar la infecunditat de les
senyores: Aragó, 277, principal, 1.^a

Joies VILANOVA

Unió, 6

A. VECIANA OLIVÉ

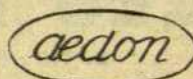
Objectes d'art, granat i amb montura or de llei, Eibar i Toledo
Fernando, 7 (davant Passatge Madoz)

Acadèmia COTS

Comerç, Idiomes, etc.
Archs, 10. — Telèfon 5041-A.

Cicles i demés Sports

A. SANROMÁ Balmes, 62
BARCELONA

Pianos, Autopianos
i Rotlles
Passeig de Gràcia, 62
BARCELONA

Mobles Americans
per a despatx
Salmeron, 75

LÀMPARAS

LEMIC, S. A., Muntaner, 1. - Barcelona

NI CÓLICOS
NI NÁUSEAS, NI IRRITACIÓN

PURGÁNDOSE CON LAS
SALES DE MEDIANA DE ARAGON
SE TOMAN DISUELTAS EN UN
VASO DE AGUA TIBIA EN AYUNAS

Frasco de 10 a 12 purgas 3 Ptas
Cajita IDEAL para 1 ó 2 purgas 0.50.